

ASOCIAȚIA
PROFESIONALĂ
A GEOGRAFILOR
DIN ROMÂNIA

- Geografia ca știință
- Geografia ca obiect de învățământ

Geograful

REVISTĂ DE INFORMARE, ANALIZĂ, CULTURĂ ȘI OPINIE GEOGRAFICĂ

ANUL I NUMĂRUL I
OCTOMBRIE - DECEMBRIE 2009

- **Editorial - Asociația Profesională a Geografilor din România** 3
Învățământul geografic românesc - tendințe și provocări 7
- **Educație prin geografie - Chestionarul socio-geografic** 16
Harta - considerații generale 21
- **Pe meridianele și paralele Globului - Regiunea transfrontalieră Badakhshan** 24
- **Cartea geografică** 28
- **Din lumea geografilor...** 32

ISSN 2067 - 4090

www.apgr.eu

GEOGRAFUL
Revistă de informare, analiză, cultură și opinie geografică

COLEGIUL EDITORIAL

Editor șef

Prof.univ.dr. Ioan IANOS

Editori șefi adjuncți

*Prof.univ.dr.Cristian BRAGHINĂ, prof.univ.dr.Pompei COCEAN,
prof.univ.dr. Alexandru ILIEȘ, prof.univ.dr.Constantin RUSU, prof.univ.dr.Petru URDEA*

Membrii Colegiului editorial

*Prof.univ.dr.Nicolae CIANGĂ, prof.univ.dr.Ioan MAC, prof.univ.dr.Bogdan MIHAI,
prof.univ.dr.Ionel MUNTELE, prof.univ.dr.Maria PĂTROESCU, prof.univ.dr.Nicolae POPA,
prof.univ.dr.Maria RĂDOANE, prof.univ.dr.Vasile SURD, conf.univ.dr.Dănuț-Radu
SĂGEATĂ, dr.Vasile SIMILEANU*

Secretar general

Prof.univ.dr.Cristian TĂLÂNGĂ

Secretariat tehnic

Lector univ.dr.Daniela ZAMFIR, dr.Radu PINTILII, asist.univ.drd.Cristian DRĂGHICI

Revista GEOGRAFUL este editată de:

ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ A GEOGRAFILOR DIN ROMÂNIA

Înscrișă în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor nr.111 din 16.10.2008,
Judecătoria Sector 1, București
CIF 25807732 / 2009, IBAN RO93CECEB31943RON2300998
CEC BANK S.A., S.M.București, Agenția Sala Palatului
București, Sector 1, Bd.Nicolae Bălcescu nr.1, cod 010041
tel. 021-3138410, 021-3143508/2137, 0745121408
fax. 021-3138410, e-mail: ianos50@yahoo.com

Asociația Profesională a Geografilor din România

Apariția acestei asociații profesionale nu se vrea o alternativă la alte organizații din domeniu, ci dimpotrivă, împreună cu acestea să contribuie la îmbunătățirea imaginii GEOGRAFIEI, îmbunătățire bazată pe atuurile nevalorificate suficient ale acesteia. Practic, viziunea fondatorilor asupra acestei asociații a fost de a crea o adevărată instituție care să definească, să promoveze și să apere profesia de „GEOGRAF” și implicit pe acele profesii derivate din calificările aparținând domeniului geografie. Urmând astfel, cu o mare întârziere, parcursul organizatoric al geografilor din alte țări ale lumii (SUA, Franța, Italia), se dorește asigurarea unui cadru flexibil și ușor accesibil tuturor geografilor, pentru a-și exprima opinia deschis în legătură cu propriul domeniu, dar și cu schimbările exponențiale care se produc în mediu și societate.

Ca organizație profesională, asociația va avea posibilitatea să se facă vizibilă în plan național, participând direct și exprimând puncte de vedere în legătură cu posibilitățile de evaluare corectă și de proiectare în viitor a mutațiilor care au loc astăzi în spațiul geografic și în societate. Punctele de vedere vor fi totdeauna bazate pe cunoașterea realității teritoriale și pe utilizarea corectă a instrumentelor de prelucrare și interpretare științifică.

În condițiile evoluției contemporane, cu mari distorsiuni generate de dinamicile diferențiate, dar și de tendințele de uniformizare funcțională prin globalizare, înțelegerea corectă a fenomenelor contradictorii și a riscurilor care se multiplică, fac tot mai necesară supravegherea sinoptică a teritoriului, alcătuirea unei baze de date permanent actualizată asupra schimbărilor care au loc la nivel de micro - și mezo - scară. Geografia românească dispune de un număr impresionant de geografi, dintre care, o parte importantă este reprezentată de profesorii de geografie din licee și școli generale.

Distribuția lor geografică, formarea acestora și menirea lor reprezintă elemente care nu au fost niciodată puse în valoare. Într-un asemenea context, Asociația Profesională a Geografilor din România își propune „mobilizarea” acestei resurse umane în a participa la realizarea unuia dintre principalele sale obiective: *cunoașterea și difuzarea rapidă a dimensiunii teritoriale a schimbărilor din societatea românească, a dimensiunii reale a unor fenomene și evenimente extreme, exprimarea științifică a opiniei legate de modul de intervenție.*

Viziunea multiscalară și multitemporală asupra spațiului va fi promovată de asociație în rândul decidenților de la toate nivelele, pentru o vizibilitate crescândă a geografiei în ansamblul său. Astfel de promovări se vor face atât la nivel central, cât și la nivelul diviziilor teritoriale, care vor avea libertatea totală în alegerea modalităților de implicare directă la mai buna inserție a comunităților în spațiile lor de susținere. Este la îndemâna geografilor de a impune atât decidenților, cât și altor specialiști să manifeste, în activitatea lor, mai mult respect față de spațiu și față de valorile acestuia.

Pentru realizarea unității de acțiune, prin conștientizarea geografilor de uriașa resursă pe care o posedă, asociația și-a propus înființarea revistei "Geograf", revista de informare, analiză, cultură și opinie geografică. Aceasta va fi difuzată, în principal, sub forma electronică, dar și sub formă clasică (tipărită), mai ales pentru localitățile unde nu există posibilitatea accesului direct la mijloacele de informare electronică.

Chiar dacă alte organizații, ca Societatea de Geografie din România, sunt implicate direct pe linia creșterii rolului educativ al geografiei în școală, asociația noastră va sprijini fără reținere importanța geografiei în educarea tinerei generații în spiritul tradițiilor românești, dar și în formarea cetățeanului de mâine, cu spirit antreprenorial și, în general, cu spirit de orientare în viață, având ca reper principal respectul față de semenii săi și față de resursele spațiului. În acest sens o secțiune specială va fi construită țintind acest segment al educației, pentru a

Înlătura tendințele de creștere a analfabetismului geografic. Conștienți fiind, mai bine decât oricare alți specialiști, de complexitatea procesului de gestiune teritorială, de multitudinea valorilor și de imposibilitatea lor ierarhizare, asociația va promova dialogul cu alte asociații profesionale, precum cea a urbanistilor, sociologilor, economiștilor ș.a., pentru a adopta o atitudine unitară față de modalitatea prin care se poate asigura o dezvoltare durabilă a comunităților umane de la scară locală la cea globală.

Comunitatea profesională a geografilor din țară nu se poate dezvolta în mod izolat față de valorile înregistrate de alte școli geografice din lume. În acest sens, se vor sprijini contactele internaționale cu asociații și societăți de profil, în așa fel ca vizibilitatea geografiei românești să crească, iar nivelul său de performanță să o facă apreciată pe plan mondial. În acest sens revistele științifice ale asociației, dar și încurajarea geografilor pentru a participa cu materiale științifice la diverse reviste și manifestări internaționale, reprezintă axe de acțiune pe care se mizează cu prioritate.

Convinși fiind că mesajul nostru este corect înțeles și că toți geografilor din România realizează nevoia de unitate prin acțiune, nu putem decât să sperăm la o implicare crescândă, ca profesioniști, în organizarea mai bună și mai echitabilă a societății noastre, în aprecierea corectă a resurselor și a nivelelor exploatabile ale acestora, spre asigurarea bazelor pentru o dezvoltare durabilă a țării.

**PREȘEDINTE DE ONOARE AL
ASOCIAȚIEI PROFESIONALE A GEOGRAFILOR DIN ROMÂNIA**

Prof.univ.dr. Alexandru UNGUREANU
membru corespondent al Academiei Române

**Membrii
fondatori ai
APGR**

Cristian BRAGHINĂ, prof. univ.dr., Universitatea din București.
Nicolae CIANGĂ, prof. univ.dr., Universitatea Babeș Bolyai, Cluj Napoca.
Pompei COCEAN, prof. univ.dr., Universitatea Babeș Bolyai, Cluj Napoca.
Ioan IANOȘ, prof. univ. dr., Universitatea din București.
Alexandru ILIEȘ, prof. univ.dr., Universitatea din Oradea.
Ioan MAC, prof. univ.dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca.
Bogdan MIHAI, prof. univ.dr., Universitatea din București.
Ionel MUNTELE, prof. univ.dr., Universitatea Al.I.Cuza, Iași.
Maria PĂTROESCU, prof.univ.dr., Universitatea din București.
Nicolae POPA, prof. univ. dr., Universitatea de Vest, Timișoara.
Maria RĂDOANE, prof. univ.dr., Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava.
Constantin RUSU, prof. univ.dr., Universitatea Al.I.Cuza, Iași.
Dănuț-Radu SĂGEATĂ, conf.univ.dr., Institutul de Geografie, București.
Vasile SIMILEANU, dr., Revista GeoPolitica, București.
Vasile SURD, prof. univ. dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca.
Cristian TĂLÂNGĂ, prof. univ. dr., Universitatea din București.
Petru URDEA, prof. univ. dr. Universitatea de Vest, Timișoara.

**Activități și
acțiuni specifice
ale Asociației
Profesionale a
Geografilor din
România**

- Cooperarea cu autoritățile publice centrale și locale precum și cu alte instituții și organizații implicate în activitățile din domeniu, inclusiv al dezvoltării teritoriale.
- Cooperarea cu asociații profesionale similare pe plan intern și internațional.
- Informarea privind specificul activității și preocupările profesioniștilor din acest domeniu.
- Organizarea de manifestări științifice și profesionale pe plan național și internațional.
- Elaborarea de propuneri de acte normative în domeniul dezvoltării teritoriale.
- Implicarea în stabilirea cadrului legal și instituțional de practicare a **profesiei de geograf și a celor care derivă din acest domeniu: analist mediu, analist turism, analist teritorial**, prin colaborarea cu instituții centrale de profil, instituții de învățământ superior, cu administrațiile publice centrală și cu cele regionale și locale.
- Editarea de publicații: **“Geograful”, “Analele Asociației Profesionale a Geografilor din România” și “International Journal on Territorial Dynamics”**.
- **Implicarea, prin observatori, în desfășurarea concursurilor din învățământul de toate gradele și din cercetare aparținând domeniului geografie.**
- Organizarea de programe de pregătire sau de perfecționare profesională, în colaborare cu instituții de învățământ superior.
- Participarea la programe europene în domeniul pregătirii profesionale.
- **Informarea, consilierea și acordarea de sprijin, în plan juridic și profesional, membrilor APGR.**
- Acordarea de consultanță de specialitate administrațiilor publice, comunităților locale, organizațiilor non-guvernamentale, la solicitarea acestora.
- Organizarea unor campanii publice în domeniul analizei și dezvoltării teritoriale și al dezvoltării durabile.
- Desfășurarea unor activități de cercetare, proiectare, consulting și expertiză în domeniul geografiei, al analizei și dezvoltării spațiale a societății umane.

- Pot fi membri ai **APGR** persoanele fizice și/sau juridice din țară și/sau străinătate care depun adeziune scrisă, sunt de acord cu prevederile statutare și cu alte reglementări specifice și care doresc să contribuie la realizarea scopului/obiectivelor stabilite, și sunt agreeate de Consiliul Fondatorilor, conform principiilor **APGR**.
- Categoriile de membri sunt următoarele:
 - **membri fondatori** – sunt acele persoane fizice care au participat și au contribuit la înființarea, dezvoltarea inițială a **APGR**;
 - **membri** – sunt persoanele fizice și/sau juridice din țară și/sau străinătate care acceptă și respectă statutul **APGR** și alte reglementări specifice, depun adeziune scrisă, doresc să contribuie la realizarea scopului și obiectivelor stabilite și sunt acceptate de Consiliul Fondatorilor;
 - **membri de onoare** - sunt persoane fizice și/sau juridice din țară și/sau străinătate care prin personalitatea și activitatea lor marcantă, prin contribuții financiare sau materiale sprijină acțiunile **APGR**. Membrii de onoare sunt aprobați de Consiliul Fondatorilor la propunerea Președintelui.
- Calitatea de membru se dobândește prin completarea cererii de adeziune, recunoașterea Statutului și acceptarea de către Consiliul Fondatorilor cu majoritatea voturilor membrilor acestuia.
- Calitatea de membru al **APGR** este personală și inalienabilă.
- Calitatea de membru se poate pierde prin: renunțarea în scris; pierderea drepturilor civile; lichidarea persoanei juridice asociate; nerespectarea prevederilor statutare și a celorlalte reglementări specifice activității asociației, dacă prin aceasta a fost perturbată activitatea organizației sau lezate interesele legitime ale acesteia. Decizia de retragere a calității de membru este de competența Consiliului Fondatorilor, la propunerea Președintelui sau a oricărui membru fondator.

**Calitatea de
membru al
Asociației
Profesionale a
Geografilor
din România**

Drepturi ale membrilor APGR

Fiecare membru al APGR are următoarele drepturi conferite de Statut:

- să participe cu drept de vot la luarea hotărârilor care privesc desfășurarea activităților;
- să aleagă și să fie ales în organele de conducere sau de execuție ale **APGR**;
- să își exprime liber opiniile proprii la toate nivelurile organizației;
- să primească la cerere toate documentațiile și informațiile disponibile în domeniu;
- să participe la acțiunile **APGR**;
- să recomande primirea de noi membri;
- să posede legitimație și insignă;
- să beneficieze de sprijinul **APGR** în limitele prevăzute de prezentul statut.

Toți membrii sunt obligați:

- să respecte prevederile prezentului Statut;
- să respecte hotărârile și deciziile organelor de conducere ale asociației;
- să contribuie la prestigiul **APGR**;
- să sprijine moral și material desfășurarea activităților organizației, inclusiv pe cele de organizare a manifestărilor specifice, în țară și străinătate;
- să respecte integral angajamentele asumate la dobândirea calității de membru al **APGR**.

Obligații ale membrilor APGR

Statutul complet al APGR și alte informații se găsesc pe site-ul www.apgr.eu

ÎNVĂȚĂMÂNTUL GEOGRAFIC ROMÂNESC - TENDINȚE ȘI PROVOCĂRI

Prof.univ.dr. IOAN IANOȘ
ianos50@yahoo.com

Introducere

Geografia românească, în contextul evoluției învățământului superior și a științei contemporane, cunoaște o oarecare revitalizare, datorită implicării și recunoașterii acesteia ca știință capabilă, să contribuie la o analiză exhaustivă și sistematică a teritoriului și la fundamentarea deciziilor legate de mai buna gestionare a acestuia.

O astfel de poziție trebuie însoțită de o creștere a responsabilității actorilor din învățământul geografic românesc, respectiv a instituțiilor care pregătesc geografi și care se implică în procesul de cercetare. Recunoașterea în sine a aportului posibil pe care îl poate avea geografia în dezvoltarea spațială durabilă este cea mai mare provocare.

De răspunsul pe care aceasta îl dă, în etapa următoare, va depinde în mare măsură ascensiunea sau, dimpotrivă, declinul învățământului superior geografic românesc. Practic, aici este cheia menținerii sau a întăririi profesiei de geograf, presupunând o pregătire în raport cu cerințele pieții.

Câteva caracteristici ale cadrului legislativ actual

Începând cu anul 1990, învățământul superior românesc a cunoscut o evoluție foarte rapidă și haotică în primii 5 ani (Ianoș, 2004), datorită lipsei unei legislații adecvate, cererii foarte ridicate în raport cu o ofertă redusă (determinată de restricțiile privind numărul de locuri în universitățile de stat), creării condițiilor pentru apariția universităților particulare, ca orice întreprindere privată, intervenției decidenților prin măsuri reparatorii față de abuzurile înregistrate în perioada totalitarismului, presiunii exercitate în domeniul recunoașterii diplomelor și echivalării titlurilor de doctorat sau a celor universitare obținute în școlile care pregăteau activiști de partid. Legislația în domeniu s-a perfecționat permanent, remarcându-se mai multe caracteristici generale.

Alinierea la recomandările Uniunii

Europene, vizând crearea spațiului unic al învățământului superior. Învățământul geografic românesc se află în proces de structurare, datorită trecerii în totalitate a învățământului superior la ceea ce se cheamă implementarea „procesului Bologna”. Prima serie de absolvenți a ciclului I, pe noua structură cu trei cicluri: licență (3 ani), master (2 ani) și doctorat (3 ani), a fost înregistrată la sfârșitul anului universitar 2007-2008. Această trecere a fost un proces care a început prin adoptarea Legii privind structura programelor de studii universitare (2004), ce a completat Legea învățământului nr.85/1995. Legea privind calitatea în educație, adoptată în anul 2006 a adus alte elemente noi de natură să continue perfecționarea sistemului de asigurare a calității programelor de studii la toate nivelele, dar și elemente care l-au bulversat.

Distorsiuni provocate printr-o legislație superficială promovată doar pentru imaginea decidenților la nivel național. Reglementările în materie de învățământ superior, promovate după anul 2005, au compromis, parțial, trecerea la un învățământ structurat pe trei cicluri. În acest sens, enumerăm câteva elemente:

a) *Structurarea primului ciclu pe specializări și nu pe domenii.* Prin Hotărârea de Guvern privind domeniile și specializările de licență, ciclul I se desfășoară pe specializări, ceea ce nu este conform cu orientarea generală a recomandărilor reieșite din implementarea „procesului Bologna”. Dacă aceasta ar fi precizat doar domeniile de licență, fără a încorseta învățământul superior prin impunerea de specializări, în mod sigur programele de studii ar fi asigurat alte perspective absolvenților. Aceștia ar fi primit o pregătire generală într-un domeniu mai larg, ceea ce le-ar fi mărit spectrul specializărilor ulterioare prin mastere profesionale, de cercetare sau interdisciplinare;

b) *Spectrul prea redus al disciplinelor opționale.* Indiferent că este vorba de ciclul I sau II, studentul are doar câteva opțiuni de alegere a disciplinelor pe care le dorește și numai din domeniul pe care îl urmează. Oferta

educațională opțională obstrucționează dorința studentului de la un domeniu de a-și completa cunoștințele dintr-un alt domeniu de care se simte atras. În plus, sistemul actual de finanțare nu permite, decât cu foarte mare greutate obținerea de credite suplimentare peste pragul minim necesar promovării;

c) *Incoerența pregătirii pedagogice, care nu asigură profesionalizarea „meseriei de profesor”*. Modul de pregătire actuală a profesorilor pentru învățământul preuniversitar nu este asigurat printr-un sistem unitar, continuu și coerent, care ar fi putut să certifice profesia de profesor.

Acumularea fragmentară de credite, în ciclul I (30 ECTS) și în ciclul II (restul de 30 ECTS) sau ulterior, este total neindincată pentru modul în care se face practica didactică și se evaluează calitățile didactice ale absolvenților;

d) *Trecerea ilogică, prin hotărâre de guvern la programe de studii masterale și de doctorat*, înainte de a avea absolvenți din ciclul/ciclurile anterioare. Urmare a acestei distorsiuni, în anul 2008 s-a înregistrat prima serie de absolvenți ai programelor doctorale, în conformitate cu prevederile tip Bologna, cu toate că primii absolvenți ai programelor de master (ciclul II, după același sistem), se vor înregistra abia în anul 2009. Aceasta este o caracteristică a „hei-rupismului” românesc, încercând să demonstreze că decidenții sunt hotărâți să treacă la promovarea reformelor, „chiar înainte de a fi create condițiile absolut necesare!”. Realitatea este că doctoranzii care au trebuit să finalizeze tezele la care s-au angajat au reușit să-și realizeze obiectivele numai cu costuri foarte mari. Această grabă, nejustificată logic, a avut la bază decizii luate din dorința unor responsabili ai învățământului de a „scrie istorie”. Din păcate, nici celelalte organisme ale statului nu au sesizat prejudiciile aduse sistemului Bologna, care impune o anumită viziune unitară pe parcursul tuturor ciclurilor;

e) *Sistem de învățământ unitar, cu unități de măsură diferite*. Noile reglementări legislative, prin care a fost modificată Legea învățământului (Legea nr.85/1995), au făcut ca viziunea asupra întregului sistem de învățământ universitar să fie disjunctă: într-un fel sunt privite universitățile particulare, altfel sunt privite universitățile de stat. În plus, conducerile bicefale, certificate prin lege, rămân la latitudinea universităților. Alături de

rector, universitatea poate avea și un președinte, ale cărui competențe, din păcate, se suprapun, frecvent. O astfel de conducere, în care cei doi lideri, adesea, au atitudini diferite, nu poate avea decât un impact negativ asupra performanțelor universităților. Dacă în cazul universităților de stat foarte puține universități au această structură, în cazul celor particulare aceasta a devenit regula.

Unitățile de măsură diferite, care se remarcă în cazul celor două tipuri de universități (de stat și particulare), constituie o mare dificultate în procesul de evaluare a programelor de studii. Agenția creată pentru asigurarea calității (Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior - ARACIS) este independentă și se maturizează pe măsura câștigării experienței. Aceasta este nevoită să-și desfășoare activitatea într-un cadru legislativ extrem de contradictoriu. În conformitate cu acesta, universitățile particulare sunt favorizate, în sensul că staff-ul didactic poate cuprinde profesori până la vârste foarte înaintate (nu există limite). În cazul universităților de stat, personalul didactic nu poate depăși 70 de ani (vârsta de pensionare fiind 65 de ani).

Scurt istoric al învățământului geografic superior

După cel de-al doilea război mondial, învățământul superior geografic a cunoscut o dinamică extrem de accentuată și cu o orientare dominantă clară. Până în anul 1989, acesta era orientat, în special pentru a acoperi deficitul cu cadre didactice în învățământul preuniversitar (Pop, 2000). Evoluția specializărilor din domeniul geografie a cunoscut în această perioadă o alternanță de perioade cu stabilitate și instabilitate. Nota de instabilitate a fost dominantă principală în etapa 1948-1965. A fost etapa în care geografia era combinată fie cu istoria, fie cu științele naturii, biologie sau geologie. Domeniului geografie i-au aparținut două specializări distincte: hidrologia (durata de 5 ani, cu absolvenți în anii 1958 și 1959) și geografia fizică (durata de 5 ani, cu absolvenți între anii 1960-1969). După anul 1968, specializarea geografie (durata 4 sau 5 ani) va funcționa continuu până în prezent, coexistând o perioadă, în paralel cu specializarea istorie-geografie (durata de 3 ani, până în anul 1984). Începând din anul 1982, apare prima promoție de absolvenți ai specializării Geografie-O limbă

străină (engleză, franceză, germană sau rusă), care va continua până în anul 2008, când a absolvit ultima promoție.

În paralel, numărul studenților în domeniu, după o creștere spectaculoasă în anii '50 și '60, cunoaște o descreștere bruscă, iar apoi un nivel constant: sub 100 de absolvenți pe an, între 1971 și 1993. Din punct de vedere al distribuției teritoriale, aceștia proveneau din trei mari universități, consacrate în domeniu: București, Cluj-Napoca și Iași.

Dacă ar fi să stabilim un model al evoluției învățământului geografic românesc de după cel de-al doilea război mondial, am identifica mai multe puncte de bifurcație, marcate de decizii politice importante.

În acest sens, se poate individualiza o primă perioadă foarte scurtă, 1945-1948, în care învățământul geografic a continuat tradiția din perioada interbelică. Un moment important l-a constituit Reforma învățământului din anul 1948, când toate cadrele didactice din perioada interbelică au fost excluse din învățământ, fiind înlocuite cu activiști ai partidului comunist, dintre care majoritatea simpatizanți ai fostei Uniuni Sovietice. Calitatea personalului didactic din universități a scăzut brusc, profesori universitari de marcă (Simion Mehedinți, Vintilă Mihăilescu, Ion Conea ș.a.) fiind înlocuiți de profesori din școli generale sau licee din provincie. În același timp, planul de învățământ a fost radical schimbat cu altul în care au fost introduse noi cursuri (Geografia țărilor socialiste, Geografia Uniunii Sovietice, Economie politică, Marxism-Leninism ș.a.m.d.), fiind scoase altele, precum cele de Geografie culturală, Geopolitică, Geografie umană ș.a.m.d. S-au menținut sau chiar s-au multiplicat cursurile aparținând domeniului Geografie Fizică.

Prima breșe importantă în noua structură a fost efectuată mult mai târziu, la mijlocul deceniului al VII-lea, când au dispărut cursurile de Geografia Uniunii Sovietice și Marxism-Leninism, ultimul fiind înlocuit cu Socialismul științific. La sfârșitul aceluiași deceniu a fost introdus cursul de Geografia populației și așezărilor umane. Evoluția ulterioară a fost lineară aproape 20 de ani, până la căderea regimului totalitar. Începând cu anul universitar 1990-1991 se trece la o schimbare importantă a planurilor de învățământ, prin introducerea altor discipline precum cele desființate în anul 1948: Geografie socială, Geografie culturală, Geopolitică, Geografie

urbană ș.a.

Autonomia universitară a permis departamentelor de geografie din țară să-și organizeze programele de studii în raport cu deschiderea spre schimbare a cadrelor didactice aflate la conducerea acestora, cu capacitatea colectivelor de cadre didactice de a trece la o reformă reală în domeniul selecției și promovării personalului, în domeniul procesului de învățământ și cercetare științifică. Se poate menționa capacitatea rapidă de schimbare marcată de departamentele de geografie de la universitățile din Cluj-Napoca și Iași, în care a fost reconsiderată Geografie umană, în general, marginalizată în toată perioada comunistă. În alte universități s-a continuat „tradiția” geografiei fizice, care a fost întărită sub aspectul personalului și al dominanței în planurile de învățământ.

După anul 1990, în învățământul superior românesc pot fi individualizate două etape (Rotariu și colab., 1997): a) una reparatorie, care are două ținte precise definite de reabilitarea științelor sociale și de promovarea în masă pe posturi superioare a tuturor cadrelor didactice; b) alta de reînnoire, încercând reglementarea procesului de învățământ la nivelul celui european. Geografia a cunoscut ambele etape, fiind unele elemente prin care se reconfirmă o oarecare reabilitare a geografiei umane, considerată știință socială (respectiv știință burgheză în perioada comunistă), precum și un efort de reînnoire a acesteia. Acest proces a fost și este susținut de contactele tot mai frecvente pe care le au geografii români cu mediile de specialitate din țările dezvoltate, care realizează importanța continuării cercetărilor în domeniul geografiei umane.

Aceasta explică echilibrarea celor două domenii geografice în facultățile de profil din Cluj-Napoca și Iași, promovarea unei structuri echilibrate încă de la început în cazul noilor departamente de geografie din alte centre universitare (Timișoara, Suceava, Craiova sau Constanța), precum și o oarecare schimbare, inclusiv la facultatea de geografie a Universității din București.

Dinamica numărului de studenți și de cadre didactice în domeniul geografie

În ultimul an universitar din regimul totalitar (1989/1990), numărul de studenți din domeniul geografie, la nivel național, era de

Tabel 1

Dinamica numărului de studenți și a numărului de absolvenți din domeniul geografie (1989-2008)

Anul	Număr de studenți		Număr de absolvenți
	Total	Din care la zi	
1989-1990	386	281	98
1990-1991	512	375	97
1991-1992	838	663	102
1992-1993	1589	1189	123
1993-1994	1682	1460	53
1994-1995	1878	1674	330
1995-1996	3659	2624	618
1996-1997	4417	3072	645
1997-1998	4853	4107	691
1998-1999	5396	4472	753
1999-2000	7009	6098	851
2000-2001	8212	6987	1182
2001-2002	9447	8063	1522
2002-2003	10326	8744	1820
2003-2004	13297	10528	1921
2004-2005	13585	11421	1967
2005-2006	15900	12950	2030
2006-2007	19443	13793	2555
2007-2008	18313	13501	?

Sursa: Anuarele statistice ale României, INS, București, 1991, 1999, 2002, 2008.

circa 400, în fiecare an admiterea fiind (Tabel 1). Spunem impresionantă, pentru că accesibilă doar la 100 de candidați. Întrucât numărul de studenți din domeniul geografie depășește cu mult numărul studenților înregistrați în domeniu în unele state mult mai mari ca număr de locuitori (Ianoș și colab., 2005). Spre exemplu, în SUA, care are o populație de peste 13 ori decât România numărul de studenți în geografie este cu circa ¼ mai mic!

prin nivelul ridicat al învățământului liceal geografic. Calitatea acestuia se regăsea, pe de o parte, în numărul mare al absolvenților care doreau să urmeze una din facultățile de geografie (la admitere raportul era de un loc la 20-25 de studenți), iar pe de altă parte din notele minime foarte ridicate ale primilor respinși. De menționat că în perioada regimului totalitar, învățământul superior, în general, era unul rezervat elitelor. Numărul foarte mic de locuri acordate de stat pe fiecare domeniu, determina o competiție extrem de dură între candidați (Damian and Ianoș, 2002).

Creșterea numărului de studenți din domeniul geografie a fost continuă atingând în anul 2006-2007, impresionanta cifră de 19.440

La această cifră s-a ajuns parcurgând trei evenimente importante, marcate prin rupturi clare sau treceri mai atenuate. **Primul eveniment l-a marcat anul 1990**, când numărul de locuri a crescut relativ brusc la toate cele trei mari universități, care școlarizau și înainte de anul 1989, **al doilea** după anul 1998, când, prin modificarea Legii învățământului, universitățile de stat au putut școlariza și studenți cu taxă, iar **al treilea** după anul 2002, când au fost acreditate o parte din universitățile particulare. Prima consecință a căderii regimului totalitar a fost reînființarea catedrelor de geografie desființate în anii 1975-1980, la alte universități, decât cele tradiționale de la București, Iași și Cluj-Napoca: Universitatea de

Vest din Timișoara, Universitatea din Suceava, Universitatea din Oradea și Universitatea din Craiova. Modificarea legii învățământului din anul 1998 s-a făcut sub presiunea marilor probleme financiare, pe care le aveau universitățile românești. Au fost situații în care universitățile nu aveau resurse pentru a acoperi salariile cadrelor didactice. În același timp, universitățile private, deși funcționau legal, nu erau acreditate, ceea ce nu garanta siguranța calității învățământului. Presiunea unui număr mare de tineri care doreau să urmeze cursurile universitare a determinat Guvernul, iar apoi Legislativul să prevadă posibilitatea recrutării de studenți cu taxă, în limitele capacității de școlarizare, pentru fiecare dintre specializările ce funcționau în structura universităților de stat.

Această ultimă măsură a revigorat universitățile, din punct de vedere economic, ca, de altfel, și trecerea la finanțarea acestora prin contracte instituționale, încheiate direct cu ministerul de profil. A fost perioada când a început un proces de descentralizare și de creștere a responsabilității universităților în a gestiona propriile fonduri. Creșterea autonomiei universitare, chiar exagerată, a determinat apariția unui decalaj între libertatea de gestionare a fondurilor, întregul proces didactic/ de cercetare și responsabilitatea decidenților. Efectele s-au observat în promovarea frecventă a personalului didactic prin sisteme clientelare, instaurarea unei atmosfere de mediocritate și înregistrarea a numeroase încălcări ale legii.

Începând cu anul 2002, prin legi separate și pe etape, au fost acreditate 19 universități particulare, la care în anul 2005 s-au adăugat alte 10. Acreditarea acestor universități a avut efecte și asupra creșterii numărului de studenți în domeniul geografie. Dintre aceste universități, învățământ superior geografic se desfășoară doar în cazul a cinci: Universitatea „Spiru Haret” și „Hyperion”, ambele din București, Universitatea „Vasile Goldiș” din Arad (filiala Baia Mare), Universitatea creștină „Dimitrie Cantemir” din București (filiala Sibiu) și Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Târgu Mureș.

Dinamica și distribuția centrelor universitare cu învățământ superior geografic

Așa cum se menționa, structura teritorială a învățământului geografic românesc era extrem de simplă înainte de anul 1989, fiind reprezentată de trei centre universitare, cele mai

mari din țară: București, Cluj-Napoca și Iași. Aceste centre constituie, de altfel, și locația celor trei mari școli românești de geografie. Imediat, după căderea regimului totalitar, alte centre universitare mai mici, care înainte de anul 1975 aveau institute de învățământ superior, specializate pentru pregătirea profesorilor de geografie și istorie din mediul rural, și-au refondat departamente de geografie. Astfel, în anul universitar 1990/1991, regăsim noi centre de învățământ geografic superior, acoperind mari spații geografice: Timișoara pentru provincia Banat, Suceava pentru Bucovina, Oradea pentru Crișana, Craiova pentru Oltenia.

Totodată, acum se pun bazele și învățământului geografic superior privat, pe care îl regăsim la două universități private: Universitatea „Spiru Haret” din București și Universitatea creștină „Dimitrie Cantemir”, filiala Sibiu.

Începând cu anul 1992, apar noi universități de stat, înființate prin hotărâri de Guvern, în cadrul cărora se vor înființa, chiar din anul universitar 1992/1993 catedre din domeniul geografiei: Universitatea Valahia din Târgoviște. Treptat, la acest număr de centre universitare cu profil geografic se adaugă altele, fie că este vorba de învățământ de stat (Constanța și Galați) sau învățământ privat (Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, cu filiale în Baia Mare și Arad; Universitatea Hyperion din București, Universitatea Dimitrie Cantemir din Târgu Mureș).

Ca urmare a acestei evoluții, numărul de universități cu învățământ superior în domeniul geografie a crescut de la 3 la 14, grupate în 12 centre universitare. Aceasta, înseamnă o apropiere a centrelor de formare de potențialii clienți, printr-o distribuție teritorială mult mai echitabilă.

Structura acestor facultăți după numărul de studenți, pe forme de proprietate, ne arată ponderea cea mai numeroasă la universitățile de stat. Aceeași structură dominantă o regăsim și în cazul cadrelor didactice, decalajul fiind mult mai mare în favoarea universităților de stat.

O analiză a structurii pe vârste a cadrelor didactice scoate în evidență media foarte ridicată în cazul universităților particulare, unde cadrele didactice se pensionează la vârste foarte înaintate (respectiv, atunci când decide Senatul universității respective) și una acceptabilă în cazul universităților de stat. Dacă acestea din urmă înregistrau acum un deceniu o medie de vârstă foarte ridicată, odată cu

pensionarea principalului contingent de cadre didactice la vârsta de 65 sau de 70 de ani (conform legii), media lor de vârstă a devenit sub 45 de ani.

Planurile de învățământ geografic

Tradiții dominate de geografia fizică. Geografia românească a moștenit o structură prin care geografia fizică domina cu autoritate. Regimul totalitar a avut totdeauna rezerve în legătură cu dezvoltarea geografiei umane, prin care ar fi putut fi puse în evidență numeroase distorsiuni legate de „realizarea politicii de dezvoltare armonioasă” a tuturor regiunilor țării, de exemplu. În plus, existența unui număr mare de geografi specializați în geografia umană ar fi determinat o trecere de la geografia populației, așezărilor, a utilizării terenurilor și a industriei (agreate tacit, doar prin implicarea aposteriori în procesele de dezvoltare), la geografia socială, politică, electorală, culturală ș.a. Lucrări în aceste domenii erau considerate periculoase pentru regim, de unde și susținerea cu precădere a unor ramuri geografice inofensive, precum cele legate de analiza componentelor naturale ale spațiului.

Odată cu trecerea la democrație, moștenind structurile menționate, era firesc ca reprezentanții geografiei fizice în centrele tradiționale să promoveze cu precădere o politică de susținere a acestei ramuri, mai ales în universitățile în care conservatorismul a fost mult mai puternic. Dacă universitățile din Cluj-Napoca și Iași au fost mai dinamice, realizând un echilibru între cele două ramuri principale ale geografiei, Universitatea din București a rămas predominant axată pe geografia fizică.

La noile departamente de geografie ale altor universități din țară, raportul dintre cele două ramuri în cadrul programului de studii Geografie a fost de la început echilibrat, explicând în mare măsură saltul spectaculos pe care l-au făcut. Este cazul departamentelor de profil de la universitățile din Timișoara și Oradea, îndeosebi.

Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior a recomandat, în urma unei largi consultări a specialiștilor din domeniul geografiei, structurarea planurilor de învățământ pornind de la dinamica pieței forței de muncă. Aceasta demonstrează o relativă saturare de profesori în învățământul preuniversitar, dar încă o cerere importantă pentru domenii precum turismul și activitățile

turistice, urbanismul și amenajarea teritoriului, statistica teritorială, hidrologie și meteorologie, cartografie și GIS. În consecință, filosofia elaborării planurilor de învățământ trebuie schimbată. Încă, majoritatea facultăților sau departamentelor de profil pleacă în construcția planurilor de învățământ pentru ciclul I, de la specializarea cadrului didactic, absolventul acumulând cunoștințe care adesea sunt incoerente, unele inutile, iar altele contradictorii. Din această cauză, există un trend tot mai evident prin care decidenții în domeniu pleacă de la competențele, volumul și structura cunoștințelor pe care ar trebui să le aibă un absolvent de ciclul I, pentru a continua ciclul II, respectiv pentru a se integra pe piața forței de muncă.

Structura generală a planurilor de învățământ respectă structura anului universitar, cu 2 semestre a câte 14 săptămâni (ultimul semestru este de regulă mai scurt cu 2-4 săptămâni). Numărul mediu de ore pe săptămână este de 22-26, variind în raport de specificul școlilor geografice și al specializărilor de licență din domeniul geografie. În conformitate cu dispozițiile legale, raportul dintre orele de curs și de activități didactice aplicative este de 1:1, cu o abatere de $\pm 20\%$, în funcție de specificul specializării.

Structura planurilor de învățământ este concepută pe două paliere: unul care ține cont de raportul dintre specializare și domeniu, iar celălalt de aportul disciplinelor incluse și formarea competențelor și abilităților absolvenților. În primul caz, este vorba de o structură care cuprinde discipline fundamentale (nucleul dur al domeniului geografie), discipline de specializare (orientarea studenților spre anumite specializări) și complementare, ultimele grupând discipline din diverse domenii care se consideră că pot asigura absolvenților o integrare mai rapidă pe piața muncii. În cel de-al doilea caz, disciplinele sunt grupate pe trei categorii, în cadrul triadei menționate mai sus: discipline obligatorii (considerate esențiale pentru un absolvent de ciclul I în domeniu), opționale (care dau posibilitatea acestuia să aleagă o anumită specializare) și facultative, încercând să cultive o anumită predilecție a studentului pentru un anumit domeniu sau un set de discipline.

În standardele specifice ale ARACIS, pentru ciclul I, din domeniul Geografie sunt considerate fundamentale 15 discipline, acoperind aproape în mod egal subdomeniile:

geografie fizică și geografie umană. Disciplinele de specializare variază între 7, aparținând specializării Cartografie, și 17, specializării Geografia Turismului. Celelalte specializări cuprind, după cum urmează: Hidrologie și meteorologie–11, Planificare teritorială–13 și Geografie–15 discipline. Disciplinele complementare sunt în număr de 4 (Geologie generală, Cuaternar, GIS și Teledetecție, Demografie), la care se adaugă Limbile străine și Educația fizică.

În raport de specificul școlii geografice, fiecare dintre departamente sau facultăți pot introduce și alte discipline pe care le consideră relevante în formarea absolvenților, luând în calcul, inclusiv nevoile regionale sau locale. Disciplinele de specializare pentru domeniul geografie și grupate pe specializări sunt recomandări și au avut darul de a produce o discontinuitate calitativă, în raport cu tradiția descriptivă a geografiei românești orientată în anii regimului totalitar numai pe producerea de profesori în domeniu.

În conformitate cu recomandările ARACIS, structura unui plan de învățământ cuprinde discipline și activități practice obligatorii, care totalizează 150 de credite (standarde minime - 83%) sau 120 de credite (standarde de referință - 70%), **restul de 30, respectiv 60 de credite**, urmând să provină din **segmentul opțional**, la libera alegere a studentului. Dată fiind dificultatea funcționării disciplinelor opționale, acestea trebuie să valorifice rezultatele didactice și științifice ale cadrelor didactice, posibilitățile de continuare a studiilor în programe de masterat, precum și solicitările de pe piața forței de muncă. Grupele opționale de studiu vor trebui alcătuite dintr-un număr de studenți conform normelor în vigoare, selecția fiind făcută pe baza rezultatelor obținute în anul anterior sau după alte criterii de departajare (rezultatele obținute la unele discipline care se află în conexiune cu disciplina în cauză, spre exemplu). Acordarea posibilității reale, studentului, de a opta pentru una din variantele propuse, în așa fel încât 30, respectiv 60 de credite să fie obținute ca urmare a propriei dorințe, reprezintă un punct important al activității de evaluare a structurii planurilor de învățământ.

Structura generală a unui plan de

învățământ cuprinde următoarele tipuri de discipline:

- **fundamentale** (50-60%), definind domeniul urmat de fiecare student și care vor fi structurate pe discipline obligatorii, opționale și facultative;
- **de specializare** (25-30%), în cadrul cărora se vor menționa disciplinele obligatorii, opționale și facultative; aceste discipline orientează studentul spre aspecte profesionale sau/și științifice proprii specializărilor de licență;
- **complementare** (10-25%), provenind, în principal, din domeniile aparținând științelor exacte și științelor naturii, grupate pe discipline obligatorii, opționale și facultative.

În planurile de învățământ este inclusă, distinct, cu puncte de credite asociate, **activitatea practică** a studenților. Aceasta se derulează în mod compact sau modular, pe o durată de 2-3 săptămâni, doar începând cu anul al doilea de studii de licență. Totodată, având în vedere specificul unor discipline care necesită **aplicații de teren**, acestea sunt incluse fie în activitatea practică, fie în lucrările practice ale unor discipline; în acest ultim caz, studentul va fi degrevat de activitățile clasice derulate în clase sau laboratoare, cu timpul echivalent desfășurării aplicațiilor de teren respective. Planul de învățământ conține, de asemenea, în mod distinct, **elaborarea lucrării de licență**, cu un număr corespunzător de credite, dar nu mai mult de 15.

Ciclul II, reprezentat de programele de studii masterale, include circa 50% dintre absolvenții primului ciclu. În general, se individualizează trei tipuri de astfel de programe de studii: de cercetare, interdisciplinare și de profesionalizare. Prima categorie este și cea mai răspândită, încercând o detaliere a cercetării, în geografie (studii aprofundate în geografie), în geografia turismului (cele mai frecvente se axează pe turism și dezvoltare regională sau management turistic), în planificarea teritorială (managementul localităților urbane și rurale, strategii de dezvoltare teritorială), în geografia mediului (managementul ariilor costiere, dinamica spațiului subaerian, schimbări în mediu și dezvoltare) etc. Cea de-a doua categorie se întâlnește accidental, iar cea de-a treia încă nu este clar definită, pentru că în legislația prezentă se consideră mastere profesionale numai cele din domeniul sportului și artelor.

În realitate sunt foarte multe mastere care nu au caracter științific sau interdisciplinar (cele care formează specialiști de execuție: hidrologi, meteorologi, cartografi, specialiști GIS ș.a.).

Structura planurilor de învățământ la programele masterale relevă existența unui trunchi comun de discipline (reluând unele care provin din perioada în care licența era de 4-5 ani și care au fost eliminate prin trecerea la ciclul de 3 ani), precum și a unora noi care dau nota specifică fiecăruia dintre programele de studii masterale.

Ciclul III se desfășoară în cadrul Școlilor doctorale, înființate începând din anul 2005, numai în cazul universităților care au obținut prin ordin de ministru dreptul de a organiza învățământ doctoral în domeniul geografie. La nivel național există 5 școli doctorale la: Universitatea din București, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Universitatea din Oradea și mai recent Universitatea de Vest din Timișoara. Primul an este dedicat completării cunoștințelor de specialitate și inițierii în cercetare, iar ceilalți doi continuării cercetărilor vizând elaborarea tezei de doctorat focalizată pe un subiect specific. Învățământul doctoral poate fi cu frecvență, având o durată de 3 ani, și fără frecvență, cu o durată de 4 ani.

Răspunsul învățământului geografic românesc la nevoile societății

Chiar dacă, departamentele sau facultățile de geografie, par a fi axate, în principal, pe formarea de profesori cu un dezechilibru direct în învățământul preuniversitar, totuși, **cea mai mare parte a absolvenților lucrează în alte domenii decât în cel al învățământului.** O astfel de orientare a „producției de absolvenți”, spre alte domenii decât cel de învățământ, a făcut ca domeniul Geografie să fie, în continuare unul foarte atractiv, explicând numărul mare al studenților care optează pentru acest domeniu.

Atractivitatea actuală a geografiei se explică, pe de o parte, prin varietatea specializărilor existente în acest domeniu, iar, pe de altă parte, prin existența unei piețe, încă nesaturate de specialiști în domenii ca: planificare teritorială, turism, meteorologie, hidrologie, cartografie, cadastru ș.a.

Prin Hotărâre de Guvern, în anul 2001, s-a stabilit că în domeniul Geografie sunt

incluse următoarele specializări: Geografia turismului, Planificare teritorială, Meteorologie-Hidrologie, Cartografie, Geografia mediului și Geografie. În conformitate cu aceste specializări, în anul 2005 s-a pus de acord, nomenclatorul ocupațiilor din România, care a fost completat cu următoarele ocupații: analist teritorial, pentru absolvenții specializării Planificare teritorială, analist în turism, pentru specializarea Geografia turismului, analist de mediu pentru specializarea Geografia mediului. În același timp, conform unei noi Hotărâri de Guvern, specializarea Geografia mediului a trecut la domeniul Știința mediului. Acesta este denumit, ca domeniu, impropriu, întrucât este vorba de mai multe științe ale mediului și nu numai una, în consecință corect ar trebui să se intituleze domeniul Științele mediului.

Evoluția recentă, odată cu structurarea pe cele trei cicluri a învățământului românesc, face ca o parte din ocupațiile definite mai sus să nu mai fie valabile, decât după luarea în considerație a studiilor masterale. Această actualizare va trebui să se efectueze rapid pentru a nu greva asupra debușeurilor absolvenților din domeniul geografie.

Un câmp extrem de fertil este acela al planificării teritoriale. În limba română, sensul de planificare teritorială este diferit de cel din limba engleză, în care nu există un termen specific pentru amenajarea teritoriului. Discuțiile dintre geografi și urbanisti (care includ și specialiștii din domeniul amenajării teritoriului) au condus la individualizarea clară a relației dintre cele două concepte. Conceptul de planificare teritorială a fost definit ca înglobând toate operațiunile specifice din amonte de elaborarea și implementarea planului de amenajare a teritoriului la diferite scări. Toate aceste operațiuni se finalizează cu elaborarea unor versiuni ale strategiei de dezvoltare locală, regională sau națională, dintre care decidenții vor alege una. Aceasta va deveni, ulterior, ghidul pentru echipa care va elabora planul de amenajare a teritoriului, în conformitate cu opțiunea decidenților și valorificând o parte din materialele care au stat la baza elaborării strategiei. În acest fel, urbanistul se va putea concentra mai mult pe elementele de construire a planului de amenajare teritorială sau a planului de urbanism.

Urmare a deschiderii de care au dat dovadă urbanistii în România, care sunt

conștienți de faptul că dezvoltarea spațială implică o cooperare interdisciplinară între mai multe domenii, prin Hotărâre de Guvern, s-a prevăzut posibilitatea ca și alți specialiști să poată obține dreptul de semnătură pentru documentații de urbanism și amenajarea teritoriului, urmând anumite proceduri. Ca urmare, absolvenții de geografie pot obține titlul de geograf-urbanist, dacă urmează una din cele două căi:

- după absolvirea ciclului I, continuă studiile și finalizează un master în domeniul amenajării teritoriului; este necesar și un portofoliu minimal de lucrări;

- dacă face dovada că a lucrat în colective de proiectare/cercetare alături de urbaniști la cel puțin 5 planuri de amenajare a teritoriului sau de urbanism și dacă are o vechime în această muncă de cel puțin 6 ani.

Această posibilitate, în condițiile în care există o cerere acută pentru elaborarea planurilor urbanistice la toate cele peste 3300 de comune și orașe, precum și a diverselor planuri de amenajare a teritoriului, atrage tot mai mulți studenți către specializarea planificare teritorială.

Concluzii

Dacă la sistemul de ocupații și la posibilitatea concretă de a lucra în domeniul planificării teritoriale, adăugăm alte oportunități oferite de joburi legate de nevoile unor instituții centrale de a avea specialiști cu viziuni largi privind dezvoltarea spațială (serviciile de statistică, cel de dezvoltare regională, atât centrale, cât și de la nivelele inferioare), vom avea explicația pentru care în România numărul studenților în Geografie este mai mare decât cel din SUA. Principalele întrebări care se pun în legătură cu acest fapt sunt următoarele:

- Poate avea efecte negative numărul exagerat de mare al studenților asupra calității învățământului geografic?

- Nu cumva departamentele de geografie își pierd credibilitatea, făcând rabat de la calitate în condițiile unei afluențe excesive

de studenți?

- Permite sistemul actual de finanțare trecerea la o selecție riguroasă a input-urilor?

- Are loc o transformare a cadrului didactic într-un funcționar, prin timpul redus acordat cercetării?

Răspunsurile la aceste seturi de întrebări pot constitui subiectul unui articol ulterior sau al unei dezbateri pe această temă, întrucât depind de modul în care va evolua reforma în domeniul învățământului superior, în general, în România.

În prezent sunt puse în discuție proiecte de lege care încearcă să producă unele schimbări, dar modelele preconizate par a fi, cel puțin parțial, neadecvate capacității de receptare a actorilor din societatea românească și din învățământul superior.

BIBLIOGRAFIE

Damian R., Ianoș I. (2004), *Romania Country Report*, Black Sea Universities Network, Tangarog University.

Ianoș I. (2005), *Învățământul superior european și românesc spre societatea bazată pe cunoaștere*, Buletinul Societății de Geografie din România, p.3-24.

Ianoș I., Braghină Cr., Sîrodoev I. (2003-2004), *Geographical considerations on the Higher Education in Romania*, RRG, tom 47-48, p.57-82.

Ianoș I., Braghină, Cr., Peptenatu D., Zamfir Daniela, Cepoiu Loreta, Pintilii R. (2009), *Geographical analysis of the higher education infrastructure in Romania*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia, XXIII, 1.

Pop Gr. (2000), *Învățământul superior geografic din România în ultimul deceniu al mileniului al II-lea*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia, XIV, 2, p. 3-26.

Rotariu T., Dan M., Pah I., Veres E. (1997), *Învățământul superior între inerție și schimbare*, în Nicolau A (ed.), *Campul universitar și actorii săi*, Collegium Poliom, Iași, p.173-187.

Revista GEOGRAFUL așteaptă de la cititorii săi opinii referitoare la diferite probleme ale comunității geografilor, ale geografiei ca știință sau ca obiect de învățământ. Toate acestea vor fi inserate în rubrica "Opinie geografică"

Educație prin geografie

CHESTIONARUL SOCIO-GEOGRAFIC – INSTRUMENT DE LUCRU ÎN ACȚIUNEA DE EVALUARE A PERCEPȚIEI POPULAȚIEI ASUPRA POTENȚIALULUI PEISAJER

Lector univ. dr. Iulian DINCĂ
iulian_dinca@yahoo.co.uk

The Social-Geographical Inquiry an Efficient Working Instrument in the Evaluation Action of Population Perception of the Landscape.

By this theoretic study we have in view the benefits geography and sociology can bring in the action of knowing the opinions about landscape of some subjects regardless their sex, age, education and habitat. The inquiry contains 3 parts: one containing data about the proper geographical framework for assembling some types of landscape, a second one in which they refer to personal data about the interviewed (including elements of education, culture, hobbies, circulation) and a third one contain the questions, the answers and observations. The first two parts draw the general framework preparing the field work, the detailed questions about landscape, in dear manner about the situations in which the one that interviews gets an idea about the of the local landscape can be found out, allowing the achievement of programmers and practical actions of training for those who use landscape for tourism and landscape planning.

1. Considerentele conceperii chestionarului.

Între turism și peisaj există, sau se acceptă că ar trebui să existe, o relație indubitabilă de condiționare. Orice formă de turism ar fi gândită, indiferent de spațiul geografic pe care se efectuează turism și durata actului turistic, ține seama și se lasă influențată de tipologia peisajeră. Turistul devine astfel consumator direct sau indirect de peisaje. Pentru a face turism pe baza (sau având drept temă, subiect- peisajul) peisajului trebuie cunoscută părerea atât a consumatorului de produs turistic (potențialul turist), cât și a celui care prestează servicii turistice (lucrătorul din turism), pornind inclusiv de la "oferta" de peisaje a unui anumit spațiu geografic. Aceasta înseamnă că trebuie sondată o anumită populație pentru a analiza percepția asupra peisajului și valorificării lui ca produs turistic. În felul acesta a fost conceput un chestionar ce îmbină virtuțile unui instrument de cercetare pur geografică și a unuia de

factură sociologică. Chestionarul socio-geografic se poate adresa oricărei comunități umane din mediul urban sau rural, indiferent de vârstă, apartenență religioasă, experiență profesională, nivel de educație școlară sau grad de cultură, singura condiție fiind aceea a respectării canoanelor cercetării geografice și sociologice. Condiție obligatorie (sau care se subînțelege că este obligatorie) este consemnarea *ad litteram* a opiniei subiectului, indiferent de varianta răspunsului, deoarece chiar caracterul arhaic al expresiilor sau nepriceperea în șlefuirea unui răspuns pot oferi o valoroasă sursă de informație de profil.

2. Descrierea chestionarului. Chestionarul se compune din două mari părți (a se vedea chestionarul desfășurat din partea finală a articolului): o parte de rubrici tabelare și alta de întrebări-răspunsuri-observații.

a) Prima parte se constituie ca bază de investigare și adunare a informațiilor despre cadrul socio-geografic local și despre persoana interviuată. **Caseta din stânga capului tabelar** al chestionarului face referire la contextul în care datele despre componentele fizice sau antropice ale spațiului geografic local combinate cu elementele de personalizare de factură sociologică specifice aceluiași spațiu local pot creiona un anumit profil al arhetipului peisajer local. Primele două cerințe (satul și altitudinea) satisfac necesitatea simplă a nominalizării unității administrative și altitudinea la care se găsește, ultima putând oferi informație brută despre posibilitățile de ierarhizare pe verticală a părților simple sau complexe ca organizare a peisajelor locale, independente de conștientizarea sau neconștientizarea interviuaților. Despre poziția locuinței persoanei față de spațiul satului se poate spune că desemnează posibilitățile de amplasament ale habitatului cu repercusiuni pentru observator asupra modului de configurare a spațiului peisajer proximal.

Așa încât, pot căpăta relevanță observațiile ce țin de mărimea și specificul elementelor de imagine (ex. poziția dominantă a unui deal sau promontoriu deschide perspective generoase asupra peisajului prin unghiuri de deschidere, axe principale și secundare de vizionare, unghiuri de profunzime, primordialitatea și calitatea unor elemente principale de atracție etc.). La întrebarea conform căreia trebuie răspuns *cărui tip de habitat aparține persoana chestionată*, variantele *individual* sau *colectiv* identifică simplu tipul de locuință (casă sau bloc cu apartamente), un microunivers care se poate repercuta într-un fel anume în modul de gândire la adresa peisajelor. Când privește *treapta morfologică* răspunsurile ar trebui să vizeze aceea unitate de relief (deal, munte, câmpie) care poate spune multe despre modul de arhitecturare pe verticală și orizontală a peisajelor. Mai multă substanță trebuie să ofere *detaliul morfologic proxim habitatului*. Dacă forma mare de relief este sugestivă, totuși detaliul poate influența decisiv subiectul prin cumulul trăsăturilor și parametrilor morfofiziografici cu relex asupra felului cum își construiește mental imaginea despre peisajul său. Spre exemplu, un versant deluros sau montan îi crează impresia de energie, tensiune, dinamică, de viu al peisajului în sensul funcționării și structurării sale. În schimb aspectul plat al grădinii sau pădurii din apropiere îi poate induce impresia de platitudine și de "cumințenie" a proceselor tipic peisagistice. Se continuă acțiunea de aprofundare a intimului geografic al peisajului sau peisajelor subiecților prin marcarea *aspectului fizionomic al reliefului din orizontul cel mai apropiat*. Prin decelarea uneia sau mai multor categorii de forme aparținând acestei rubrici (ex. *line, ondulate, moderat fragmentate, fragmentate, mixte*) cel care folosește chestionarul poate avea la îndemână informații suficiente despre felul în care se agregă geomorfologic relieful local, direcția în care se orientează modelarea, contând în ultimă instanță înfățișarea cadrului morfologic unde viețuiește chestionatul. Aceasta ar putea conta asupra felului în care chestionatul s-ar putea lăsa impresionat de unele din trăsăturile de detaliu morfologic, chiar de aspectul reliefului, cu repercusiune asupra modului său de percepție a peisajului. Pentru a realiza dacă nu cumva în felul în care gândește interviueatul peisajul și se lasă influențat de el se regăsește un set de determinanți mai consistent sau mai

puțin complex, se apelează la un scurt inventar al *component(elor)ului natural(e) definitoriu(ii)* (ex. deal, munte, versant, pădure, văiuță, platou, pășune, poieni, pâraie etc.). Complementar acțiunii de lămurire a ceea ce înseamnă puternica sau slaba influență a peisajului asupra opinenților prin prisma elementului natural, se include și atașarea informației despre *trăsătura cadrului antropoc* (ex. case mici, mari, case cu acoperiș "în două sau patru ape", sat linear, ogoare cu cereale dispuse perpendicular pe curbele de nivel, livadă, drumuri neasfaltate, grădină de legume, grajduri, etc.). **Caseta din dreapta capului tabelar** face referire la date generale despre persoana respondentă. Dacă în cadrul primei casete zestrea de informații la dispoziția cercetătorului este de factură predominant geografică, în cea de-a doua casetă se obțin informații de factură dominant sociologică. Se trec în revistă aspecte diverse, de la cultură la circulație. *Vârsta*, ca element demo-geografic, ajută la explicarea pașilor pe care i-a făcut opinentul din punctul de vedere al educației, informării, culturalizării, cu consecințe în felul în care își conturează și consolidează părerea despre peisajul său. *Locul nașterii* are importanță prin faptul că relevă afinitățile subiecților pentru spațiul lor, putând percepe într-un mod ideatic sau mult mai exigent peisajul lor. Totodată, contează prin faptul că fiind născuți în alt loc, subiecții pot avea o imagine mult mai exactă, mai obiectivă prin comparație, între noul peisaj și cel vechi. Ilustrarea efectului de marcantă influență a spațiului urban, cu normala sa înrâurire culturală și cu posibilități superioare de informare și educare, o are rubrica *frecvența contactului cu orașul*. Cu cât sunt mai dese aceste contacte, cu atât se poate vorbi de un plus de vivacitate și productivă înțelegere a peisajului ca și corp natural și spațiu de viață pentru subiecți. Prin *nivelul studiilor* se face dovada relației de condiționare între știința chestionaților despre peisaj și timpul alocat educației școlare. Mai ales în situația analizei la nivel de sate și pe grupe de vârstă se va observa o proliferare a opiniilor despre peisaj a celor care înregistrează un nivel acceptabil spre apreciabil al formării prin educație. Coroborat cu nivelul educației școlare în acțiunea de creionare a profilului opinentului despre peisajul proxim lui este *nivelul său cultural*. Așa încât, se poate exprima prin mai multe genuri: *literatură* (din analiza căreia care ar putea reieși faptul că

subiectul are inițiative de informare prin citit și că unele din produsele literare pot furniza detalii, situații, fapte, fenomene, experiențe care aduc în fața lui desfășurarea unor scene peisajere sau chiar tipuri și complexități de organizare a unor peisaje); *emisiuni și programe tv* (din derularea unor imagini intervievații își pot îmbogăți și contura imaginea tipului și nivelului de complexitate funcțional-aspectuală al unui peisaj sau al altuia); *emisiuni și reportaje radio* (din audiția unor informații diverse, mai ales din emisiuni despre natură, concursuri și despre excursii-concedii, repondentul își clădește mental arhetipuri peisajere, firesc după nivelul său de înțelegere); *filme* (prin intermediul lor se ajunge la achiziția unor informații valoroase și la îmbogățirea bagajului de cunoștințe despre lume și viață - mai ales filme documentare, dar și artistice - în care peisajele se pot lesne regăsi).

b) Cea de-a doua parte face referire la operații de colectare de date prin intermediul unor întrebări tip, apoi răspunsuri și observații, toate raportate în diferite grade de interes la peisaje locale. Cele trei nivele de organizare ale acestei a doua părți se prezintă sub forma coloanelor.

Întrebările sunt poziționate pe coloana din stânga. În număr de 12, ele solicită subiecților răspunsuri de la domenii teoretic-tematică la concretețea raționamentelor despre diversele aplicații ale peisajelor locale.

- Primul set de 3 întrebări (a se vedea chestionarul) încearcă să facă lumină pentru cercetător în problema originilor, parcursului și legăturilor dintre *natură, mediu înconjurător, peisaj*. Ceea ce se urmărește în final este să se vadă dacă intervenientul are suficient clarificate caracteristicile noțiunilor de natură și mediu înconjurător, și dacă nu se face confuzie ca domeniu de definiție cu cel de peisaj. Opțiunea răspunsului la aceste întrebări se face simplu prin Da sau Nu, înscriindu-se aceasta în caseta corespunzătoare întrebării. În casetele aparținând răspunsurilor-observațiilor se vor trece acele versiuni clamate de subiect, intervenindu-se acolo unde este cazul prin detalierea întrebărilor spre ușurarea înțelegerii ei. *Întrebarea 4* își propune să afle despre conștiința existenței unui peisaj în jurul subiectului și să descrie simplu, primar, ce-i spune că este peisaj ceea ce este în jurul lui. La *întrebarea 5* se vizează aflarea acelei structurări de tip componental al peisajului și menționarea ierarhiei elementului sau elementelor în cadrul organizării peisajere a

locului de viață al opinentului. Pentru a se vedea dacă în mintea subiectului este lămurită situația de spectacol, caracterul de atractivitate, caracterul impozant al unui peisaj altul decât cel (e) de acasă și în ce constă această diferențiere se apelează la *întrebarea cu nr. 6*. Pe aceeași linie a consolidării referințelor despre nivelul atractivității și spectaculozității peisajului de acasă se apelează la *întrebarea 7*. Este posibil să figureze ca răspuns o variantă în care se vorbește despre peisajul visat ca cel de acasă, dacă nu opinentului i se solicită să menționeze care ar fi adaosul care să facă atrăgător peisajul său. *Întrebarea nr. 8* consolidează pentru cercetător impresia de soliditate și seriozitate în argumentarea tipului de spectaculozitate sau neatractivitate a unui peisaj, ca pas în acțiunea de comparare și cântărire a răspunsurilor anterioare ale opinentului. *Întrebarea 9* vine să aducă în discuție și motiv de gândire pentru interviuat problema naturalității unui peisaj, ca bază de raportare la peisajul (ele) local (e). Dacă răspunsul este negativ, înseamnă că se conștientizează valoarea unui ansamblu peisajer cu slabă sau lipsa intervenției antropice. Dacă răspunsul vizează varianta pozitivă, înseamnă că există satisfacție și trebuie să i se ceară repondentului să-și exprime satisfacția printr-o anumită modalitate verbală sau prin referire la un exemplu practic. Ultimele două întrebări din chestionar vizează orientarea interesului celui ce chestionează spre aflarea modului în care localnicul conștientizează valoarea patrimonial-estetică a peisajului său. *Întrebarea 11* nominalizează tipurile de activități care sunt prestate local și dacă ele pot impieta sau aduce înfrumusețare peisajului local. Cea de-a 12-a întrebare sugerează subiectului calea spre valorificare a peisajului într-un sector lucrativ, economic, doar dacă el consideră potrivit că ar putea avea asemenea intenții.

3. Exploatarea tematică a chestionarului. Ea se poate face în primă instanță, prin compararea rezultatelor procesării răspunsurilor, după două criterii: după asezarea rurală sau urbană care constituie domiciliul intervievaților și după analiza pe grupe de vârstă. Este drept că plaja de interes și criteriile pe care le poate lua în analiză cercetătorul pot fi diverse. Însă prin exercițiu practic s-a dovedit că cele două criterii menționate sunt cele mai flexibile și sugestive.

Cât privește **primul criteriu**, analiza se

poate îndrepta spre sat sau oraș, dar poate fi la nivel de orice unitate administrativă: cartier, sector, județ, provincie istorică sau sector teritorial: "o țară" găzduită într-o depresiune, contactul dintre două mari unități morfologice – ex. între Subcarpații Getici și Podișul Getic, sau între două mai mici – ex. între Dealurile Tășadului și Munții Pădurea Craiului, etc. Prin compararea rezultatelor transpuse pe grafice sau pe diagrame se pot trage concluzii referitoare la situația percepției despre peisaje a populației de la sat la sat sau de la oraș la oraș, etc., sau de la grup de sate sau orașe la altele aparținând la unități administrative sau morfologice vecine. Mai mult, datele obținute se pot constitui ca reper în acțiunea de evaluare prospectivă a acelorași gusturi pentru peisaj a populației din satele sau orașele cercetate,

peste 10 sau 15 ani. Cel de-al doilea criteriu vizează individul și apartenența sa la o grupă de vârstă. Se propun următoarele grupe: *sub 18 ani* (socotindu-se că la asemenea vârstă încă se realizează educația școlară și acumulări de tip cultural ce se vor răsfrânge într-un fel anume asupra raționamentului în care peisajul este subiect); *între 19-45 ani* (ca populație activă, adult-tână și matură, cu resurse de informare și siguranță materială adecvate); *între 46-60 ani* (acest grup demografic este matur din toate punctele de vedere și se așteaptă de la el anumite răspunsuri despre problematica peisajeră); *peste 60 ani* (populație vârstnică, ajunsă la maturitate fizică și mentală, la care interesează opiniile care acoperă toate posibilitățile de gândire, inclusiv refuz sau neputință de a exprima un răspuns.

Modelul de chestionar propus pentru studiile peisajere pornind de la nivelul percepției persoanelor
DATE GENERALE

Contextul socio-geografic ca premisă peisajeră-date generale						Date generale despre persoana chestionată				
Satul:						Vârsta:				
Altitudinea:						Locul nașterii:				
Poziția locuinței persoanei față de spațiul satului:						Frecvența contactului cu orașul:				
Cărui tip de habitat aparține persoana?						Nivelul studiilor:				
Individual		Colectiv				Nivelul cultural exprimat prin:				
Treapta morfologică:						tip de produs literar	tv-tip emisiuni	radio-tip emisiuni	Film-gen	
Detaliul morfologic proximal habitatului:										
Forme										
Aspectul reliefului din orizontul cel mai apropiat		line	ondulate	moderat fragmentate	Fragmentate	mixte				
Element(ul)ele natural(e) definitor(i)u										
Trăsătura cadrului antropoc										

CHESTIONAR Nr.....

Întrebare	DA / NU	Detaliere răspuns
1. Ați auzit vreodată de cuvântul "natură"? Ce vă spune acest cuvânt?		
2. Sunteți la curent cu termenul de "mediu înconjurător"? Care este înțelesul acestui cuvânt pentru dvs.?		
3. Ați auzit vorbindu-se de "peisaj"? În ce context? Corespunde cu modul propriu de a-l înțelege?		
4. Ceea ce există în jurul dvs. poate fi numit peisaj? Descrieți în ce fel!		
5. Care parte (element, component) din ceea ce numiți peisaj, se regăsește ca cel mai important în peisaj? Sunt cumva mai multe elemente, obiecte, părți la fel de importante?		
6. Corespunde cumva peisajul atrăgător, frumos, spectaculos, cu ceva mai departe de casă? În ce fel?		
7. Există ceva deosebit care s-ar potrivi peisajului de acasă sau este peisajul pe care l-ați visat?		
8. Descrieți un peisaj ca spectaculos sau neatrăgător!		
9. Ce ar trebui făcut ca peisajul din jur să fie natural?		
10. Ați fi mulțumit să trăiți într-un asemenea peisaj natural? Cum s-ar manifesta satisfacția?		
11. Activitatea dvs. (agricolă, forestieră, exploatarea rocilor, industrie, turism, etc.) strică sau înfrumusețează peisajul? În ce constă asta?		
12. V-ați gândit vreodată să folosiți peisajul din jur într-un scop economic, lucrativ, din care să prosperați? În ce mod?		

- Toate articolele propuse spre publicare vor fi redactate în format electronic (A4, Word 97-2003 sau Word 2007, Arial, font 12, la un rând, cu caractere românești, fără a depăși 6-7 pag., inclusiv ilustrația - hărți, grafice, tabele, fotografii color).
- Pot publica articole membrii sau simpatizanții APGR.
- Invităm toți geograful din țară să transmită scurte informații privind modificări ale componentelor naturale și a celor antropice din orizontul local. Informațiile vor fi redactate de către Colegiul Editorial, bineînțeles cu respectarea dreptului de autor.
- Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine în totalitate autorilor.
- Pentru corespondență vă rugăm să folosiți adresa de e-mail a Secretarului general de redacție: cristian2851@yahoo.com

HARTA – CONSIDERAȚII GENERALE

Lector univ.dr. Octavian COCOȘ, prof. Alina COCOȘ
octaviancocos@yahoo.com

O discuție despre hartă trebuie să înceapă în mod obligatoriu de la precizarea unor aspecte deosebit de importante cu privire la hartă în general, la complexitatea demersului științific care stă la baza reprezentărilor cartografice, precum și la amploarea și calitatea interacțiunilor dintre elementele naturale și sociale reprezentate pe hartă. Cu toate acestea, constrângerile de spațiu și timp ne determină să adoptăm în cele ce urmează o abordare a problemelor de interes în cadrul mai restrâns al analizei întreprinse asupra principiilor reprezentărilor cartografice, a proiecțiilor care stau la baza realizării lor și a raportului de micșorare care permite transpunerea suprafețelor vaste de teren pe o coală de dimensiuni reduse. Așadar, să începem cu o întrebare simplă: Ce este harta? Probabil că dacă nu dorim să ne complicăm prea mult am spune că „harta este o reprezentare grafică a suprafeței terestre, care furnizează un mare volum de informații pe o coală de hârtie”. Destul de exact, însă pentru un specialist acesta este un răspuns oarecum naiv, întrucât nu ia deloc în considerare principiile care stau la baza reprezentărilor cartografice. Prin urmare, ne dăm seama că am atins un punct important, ce nu poate fi trecut nicidecum cu vederea. În consecință, este bine să știm că înainte de a trece la întocmirea unei hărți sau la descifrarea conținutului acesteia trebuie să ne însușim temeinic aceste principii pe care P. Muehrcke (2001) le enunță în felul următor:

- Hărțile se realizează la scară.
- Hărțile sunt selective. Ele redau doar acele elemente care sunt relevante pentru scopul avut în vedere.
- Hărțile scot în evidență unele din elementele reprezentate.
- Hărțile sunt simbolice. Toate elementele sunt redade prin semne convenționale.
- Hărțile sunt generalizate. Detaliile nesemnificative sunt eliminate, în special pe hărțile la scară mică.

Astfel, pe baza principiilor de mai sus pot fi formulate definiții mai relevante și mai cuprinzătoare. De exemplu, după unii autori harta este „o reprezentare în plan, convențională, micșorată și generalizată a

suprafeței pământului și a fenomenelor naturale și sociale de pe ea, reprezentare executată cu o anumită destinație, după reguli matematice”. Alții consideră că harta este „o reprezentare grafică, convențională, selectivă, generalizată și micșorată la scară a distribuției spațiale a elementelor de pe suprafața terestră”. De asemenea, harta poate fi definită și ca „o reprezentare grafică, convențională, precisă și generalizată a suprafeței terestre pe o suprafață plană, care arată interdependența dintre elementele naturale și sociale la un moment dat”. Ce este important la toate aceste definiții este faptul că ele scot în evidență caracterul științific al hărții. Cu alte cuvinte, harta nu mai este ceea ce era în perioadele timpurii ale dezvoltării umanității și anume un desen după natură sau o transpunere în planul fizic a unei realități mentale, ci a devenit un model al realității geografice, bazat pe măsurători și calcule riguroase.

Există cu toate acestea la ora actuală unii oameni care afirmă că harta este o reprezentare aproximativă a suprafeței terestre, întrucât din punct de vedere matematic este imposibil să reprezentăm o suprafață sferică, cum este cea a planetei noastre, pe un plan orizontal. Într-o anumită măsură acești oameni au dreptate, deoarece este foarte ușor de demonstrat că o suprafață sferică nu poate fi transpusă exact pe un plan. Pentru aceasta este suficient să luăm jumătate din coaja unei portocale și să încercăm s-o întindem pe o masă. Cu siguranță că nu vom reuși decât dacă o presăm puternic, ceea ce înseamnă că se va rupe. La fel de greu este și invers, dacă încercăm să mulăm perfect o coală de hârtie pe un pepene. Vom reuși acest lucru doar cu prețul apariției unor cute, a mototolirii foi de hârtie.

Se naște atunci în mod firesc întrebarea, cum este posibil să realizăm o hartă a suprafeței curbe a pământului? Ca să intuim răspunsul la această întrebare trebuie să luăm o minge și să o ținem în fața unui bec sau a unei lanterne și astfel vom vedea pe peretele opus umbra acesteia. Este ceea ce în cartografie poartă denumirea de proiecție. Aceasta înseamnă că suprafața sferică a pământului poate fi transpusă pe plan prin

intermediul unor procedee matematice numite proiecții cartografice. Din păcate, cu toate progresele înregistrate până în prezent nu s-a reușit realizarea unei reprezentări fidele a suprafeței terestre din cauza apariției unor deformări, care în cazul cojii de portocală întinsă pe masă apar materializate sub forma unor rupturi, iar în cazul colii mulate pe un pepene capătă aspectul unor încrețituri. În ceea ce privește suprafața terestră, în funcție de proiecția utilizată se produc deformări ale unghiurilor, suprafețelor și distanțelor. Uneori, este posibil totuși ca unul din aceste elemente să se păstreze nedeformat, ceea ce face ca din acest punct de vedere să putem grupa proiecțiile în trei categorii: conforme (care păstrează nedeformate unghiurile), echivalente (care păstrează nedeformate suprafețele) și echidistante (care păstrează nedeformate distanțele pe anumite direcții, fie în sensul meridianelor fie în sensul paralelelor).

Alegerea tipului de proiecție trebuie să se facă în raport de scopul pentru care se întocmește harta. De exemplu, proiecțiile conforme stau la baza realizării hărților militare și de navigație, întrucât cu ajutorul acestora trebuie să ne deplasăm dintr-un loc în altul urmărind trasee care formează cu direcțiile de referință anumite unghiuri. Pe hărțile în proiecții conforme care redau porțiuni mari din scoarța terestră suprafețele apar puternic deformate, ceea ce ar putea induce cu ușurință în eroare un privitor neavizat. De aceea, ori de câte ori este necesar să se scoată în evidență raportul real dintre ocean și uscat la nivelul globului terestru vor fi întocmite hărți care au la bază proiecții echivalente. Așa se întâmplă în cazul hărților școlare, care sunt menite să formeze în mintea elevilor o imagine coerentă despre planeta pe care trăiesc. Când se folosesc însă proiecțiile echidistante? Cu siguranță este bine cunoscut faptul că uneori este necesar să întocmim hărți ale unor state sau teritorii înguste, alungite fie în sensul meridianelor fie în sensul paralelelor. Astfel, pentru a reduce cât mai mult valoarea deformărilor se vor utiliza proiecții echidistante pe meridian, în cazul teritoriilor alungite în sens latitudinal, și proiecții echidistante pe paralele în cazul celor cu extensiune longitudinală.

Din cele arătate mai sus un lucru este cert: distorsiunile există și ele nu pot fi eliminate în totalitate. Vestea bună însă este aceea că ele pot fi controlate, întrucât din punct de vedere matematic este posibil ca pe o hartă să

se cunoască atât scara principală cât și scările secundare. Aceasta înseamnă că atunci când facem măsurători pe hărți și ținem seama de valoarea deformărilor din punctul sau regiunea respectivă putem aplica corecțiile necesare, astfel încât rezultatele obținute să fie corecte. De aceea, putem afirma cu certitudine că hărțile sunt precise, deși de cele mai multe ori ele nu reușesc să redea absolut fidel suprafața terestră. Cu alte cuvinte, a spune că harta este precisă înseamnă că ea nu poate fi în nici un caz aproximativă.

Despre proiecțiile cartografice s-ar mai putea spune desigur multe lucruri, dar scopul acestui articol ne îndeamnă să nu zăbovim prea mult asupra acestei chestiuni. Mai degrabă ar fi necesar să clarificăm încă de pe acum diferența dintre hărțile geografice și cele topografice. Pe scurt, putem spune că hărțile geografice sunt acelea care redau porțiuni mari din sfera terestră (țări, grupuri de țări, continente, bazine oceanice, emisfere sau chiar întreaga suprafață a globului), reprezentarea având în acest caz un caracter general, întrucât urmărește să ne ofere o imagine cuprinzătoare asupra unui teritoriu vast, dar cu foarte puține informații cu privire la acesta. Prin contrast, hărțile topografice se referă la suprafețe mult mai restrânse, care pot fi reprezentate prin urmare mult mai detaliat. Așadar, distincția dintre cele două tipuri de hărți este dată de scara de proporție la care acestea sunt realizate. Astfel, hărțile la scări mici (numite hărți geografice) micșorează foarte mult elementele de pe suprafața terestră, fapt pentru care acestea sunt redade generalizat, în timp ce hărțile la scări mari (numite hărți topografice) le păstrează mai apropiate de dimensiunile lor reale, putând oferi în consecință informații mai numeroase cu privire la acestea. Pentru a înțelege mai bine acest aspect este suficient să ne gândim la un imens panou publicitar afișat pe peretele unei stații de metrou sau pe zidul unei clădiri. Dacă îl privim de la distanță vom înțelege ansamblul la care se referă: vom vedea personajele care apar în reclamă și vom putea descifra textul care îl însoțește. Dacă ne apropiem de panou vom constata că nu mai înțelegem reclama în ansamblul ei, întrucât percepem acum doar o mică parte din ceea ce reprezintă ea, însă vom remarca în același timp că ne sunt accesibile mai multe detalii: calitatea hârtiei, imperfecțiunile culorilor, zgârieturile sau inscripțiile datorate trecătorilor, la care se adaugă informații mult mai amănunțite legate

de vestimentația personajelor sau de obiectele pe care le țin în mână ori care se află în imediata lor apropiere. Iată de ce este necesar ca atunci când analizăm un teritoriu să ne alegem harta cu discernământ, în funcție de scopul exact pe care-l urmărim, întrucât informația geografică scoasă din contextul ansamblului teritorial devine de cele mai multe ori irelevantă.

Pe lângă scară, legenda hărții este un alt element care ne permite să tragem unele concluzii cu privire la gradul de generalizare sau de detaliere al reprezentărilor cartografice. Pentru cei care sunt mai puțin familiarizați cu harta trebuie să precizăm că legenda este o secțiune specială în cadrul căreia sunt explicate toate semnele convenționale care au fost utilizate pentru transpunerea pe plan a elementelor de pe suprafața terestră. Astfel, legenda devine o adevărată cheie pentru înțelegerea limbajului simbolic al hărții. Dacă analizăm Harta fizică a României din Atlasul Școlar vom putea sesiza cât de sărace sunt informațiile pe care ni le oferă. Pe lângă treptele altimetrice (luncă, câmpie, dealuri și munți), care apar în culori diferite, singurele elemente pe care le putem sesiza sunt rețeaua hidrografică majoră, căile de comunicație de importanță națională, principalele așezări umane, diferențiate după numărul de locuitori, și alte câteva informații utile pentru înțelegerea ansamblului teritorial. Astfel, putem deduce cu certitudine faptul că harta este generalizată. În cazul hărților topografice legenda nu apare reprezentată pe fiecare foaie în parte, întrucât toate semnele convenționale și explicațiile adiționale sunt adunate într-un așa-numit Atlas de semne convenționale. O simplă privire aruncată asupra acestor semne ne dezvăluie bogăția de informații pe care o transmit. De exemplu, în cazul rețelei hidrografice sunt reprezentate chiar și cele mai mici pâraie și torenți. Râurile principale sunt însoțite de explicații care se referă la direcția de curgere și la viteza curentului de apă, la lățimea albiei și natura patului acesteia, precum și la adâncimea apei pe unele sectoare. De asemenea, în cazul

localităților putem observa faptul că ele nu mai apar ca semne geometrice de diferite mărimi, așa cum se întâmplă pe hărțile geografice, ci sunt redată astfel încât pot fi distinse clădirile, elementele social-economice și trama stradală. La rândul lor, șoselele sunt reprezentate diferențiat în funcție de importanța lor și în plus sunt însoțite de informații referitoare la lățimea totală a drumului, la lățimea părții carosabile și la materialul de acoperire. Și exemplele au putea continua, însă considerăm că și așa este evident faptul că harta topografică (și mai ales cea la scara 1:25000) are un mare grad de detaliere. Din acest motiv, ea este folosită în multe domenii de activitate pentru analiza dinamicii elementelor naturale, pentru elaborarea unor prognoze de evoluție sau pentru conceperea și implementarea unor proiecte de amenajare regională.

În concluzie, putem aprecia că cunoașterea temeinică a fiecărui element al hărții, precum și a principiilor pe baza cărora este realizată, constituie o condiție esențială pentru utilizarea ei în cunoștință de cauză, astfel încât să ne putem folosi din plin de avantajele pe care le oferă, fără a cădea vreodată în capcana dezavantajelor pe care totuși le prezintă

BIBLIOGRAFIE

- Cuenin R. (1972), *Cartographie generale*, tome 1, Editions Eyrolles, Paris.
- Joly F. (1985), *La cartographie*, Presses Universitaires de France, Paris.
- Keats J. (1996), *Understanding Maps*, Longman, Londra
- Krygier J., Wood D. (2005), *Making Maps: A Visual Guide to Map Design for GIS*, The Guilford Press.
- Muehrcke P., Muehrcke J., Kimerling A.J. (2001), *Map Use*, 4th ed. Revised, Madison WI, JP Publications.
- Robinson A., Morrison J., Muehrcke P., Kimerling A. (1995), *Elements of Cartography (6th edition)*, Wiley, New York.

Revista GEOGRAFUL așteaptă de la cititorii săi opinii referitoare la diferite probleme ale comunității geografilor, ale geografiei ca știință sau ca obiect de învățământ. Toate acestea vor fi inserate în rubrica "Opinie geografică"

Pe meridianele și paralele Globului

REGIUNEA TRANSFRONTALIERĂ BADAKHSHAN

Lector univ.dr. Vasile POPA
popavasile2005@yahoo.com

Această regiune, care ocupă o suprafață de circa 100 mii km², este localizată în partea centrală a Asiei, la granița dintre Tajikistan și Afghanistan (Fig. 1). Cele două părți, tajică și afgană, sunt separate de cursul superior al râului Amu Darya, cunoscut aici sub numele de Panj.

În Tajikistan formează *Regiunea Autonomă Gorno Badakhshan*, cu centrul administrativ la Khorog, iar în Afghanistan, *Provincia Badakhshan*, cu reședința la Fayzabad. Spre nord, est și sud-est se învecinează cu Kyrgyzstan, China și Pakistan, state care dețin la frontiere comunități importante de tajici, pamiri sau kyrgyzi.

Potențialul cadrului natural.

Badakhshan este o regiune montană tipică, care se distinge clar în cadrul spațiului central asiatic, atât prin peisajele sale naturale cât, mai ales, prin componenta umană. Se suprapune ținuturilor montane *Pamir* și *Hindu Kush*, munți tineri, de vârstă alpină, cu altitudini foarte mari și un bogat relief glaciar. În Pamir se întâlnesc unele dintre cele mai mari vârfuri ale lumii: Ismail Somoni (fost Comunismului - 7495 m), Lenin (7134 m), Karl Marx (6723 m) sau Engels (6510 m), dar și ghețarii Fedchenko (77 km), Medvedji, Abdukagor, Grum-Grdjimaylo (37 km) sau Garmo (30 km).

Pamirul Estic este considerat adevăratul Pamir - "*Acoperișul Lumii*", cuprinzând districtele Murghab (în bazinul râului Murghab) și Ishkashim (în bazinul râului Pamir), cu altitudini mai mari de 3000 m. Relieful apare sub forma unui platou înalt, stâncos, cu caracter predominant deșertic. Se disting aici *Platoul Murghab*, care are o altitudine medie de 3800 m și *Valea Alichur* (circa 65 km lungime și 8 km lărgime), considerată "*Perla districtului Murghab*".

Pamirul Central cuprinde districtele tajice Shugnan, Roshtkala (pe valea râului cu același nume), Rushan sau Rushon (pe Valea Bartang) și Ishkashim (în aval de confluența râurilor Pamir și Wakhan), iar Pamirul de Vest districtele Vanj și Darwaz (sau Darvoz). În partea centrală și vestică a Pamirului relieful apare sub forma unor culmi montane înalte,

Fig.1 - Regiunea transfrontalieră Badakhshan

separate de văi înguste și adânci (Vanj, Yazgulom), care comunică prin pasuri înalte (Langar, 4418 m). Aici se află și vârful *Ismail Somoni* (7495 m), cel mai înalt din Pamir.

Munții Hindu Kush, situați la sud de Pamir, dincolo de Valea Panj, au caracteristici similare: creste ascuțite, văi adânci, pasuri de altitudine și ghețari. În Afghanistan se distinge *Coridorul Wakhan*, situat în lungul văilor Wakhan și Panj. Este un culoar îngust, în unele locuri având sub 20 km, dar înalt, altitudinile sale fiind cuprinse între 2700 m, în vest și 3200 m, în est.

Clima este foarte aspră, cu ierni lungi și geroase și veri scurte și răcoroase, mai ales în părțile înalte ale munților. În timpul verii, temperaturile pot atinge, pe fundul văilor mai joase din partea vestică a Pamirului, 25°C, în timp ce, la peste 4000 m, înghețul se înregistrează în fiecare noapte. Toamna (septembrie-noiembrie) este anotimpul cel mai stabil, cu cer senin în mare parte a timpului. Iernile sunt foarte friguroase, cu temperaturi care coboară frecvent sub -20°C, chiar -50°C pe Platoul Murghab. Primăvara (martie-iunie), în văile și pasurile înalte zăpada încă se menține, iar avalanșele sunt frecvente. Precipitațiile

medii anuale scad semnificativ de la vest la est. Dacă în partea vestică și nord-vestică cad peste 1200 mm/an (regiunea Ismail Somoni), în est acestea sunt mai mici de 200 mm (la Khorog, în partea centrală a Pamirului, cad circa 260 mm/an).

Cea mai importantă sursă de apă este râul *Panj* sau *Pianj*, format din confluența râurilor *Pamir* și *Wakhan*. După confluența cu râul *Kunduz*, care vine din Afghanistan, este cunoscut sub numele de *Amu Darya* (anticul *Oxus*). Principalii afluenți ai râului *Panj* sunt: *Shakhdara*, *Gunt*, *Bartang* (numit *Murghab* în amonte de lacul *Sarez* și *Aksu* în amonte de orașul *Murghab*), *Vanch*, care vin din Pamir, precum și *Kokcha* și *Wakhan*, care vin din *Hindu Kush*.

Dintre lacuri, care sunt numeroase, cel mai mare este *Karakul* (Lacul Negru), ce are o suprafață de 380 km² și o adâncime maximă de 238 m. Alte lacuri importante sunt: *Zorkul* (este situat la 4100 m altitudine, la granița statelor *Tajikistan* și *Afghanistan* și are o suprafață de 39 km²), *Yashikul* (este un lac de baraj natural situat în valea *Alichur*, cu o suprafață de 36 km²), *Turumtaikul* (este situat la 4260 m altitudine, fiind cel mai înalt lac din Pamir și are o suprafață de circa 9 km²), *Zarushkul*, *Rangkul*. Majoritatea lacurilor sunt tectonice și glaciare și sunt localizate în văile munților. Cunoscut este și lacul de baraj natural *Sarez*, din Valea *Bartang*, rezultat în urma unei puternice alunecări de teren din anul 1911, cauzată de un cutremur.

Se întâlnesc și ape geotermale, cu izvoare fierbinți, precum: *Issyk-Bulok* (în districtul *Murghab*), *Garm Chashma* (în apropiere de *Khorog*), *Oudzh* (30 km de *Ishkashim*) sau *Shaimak* (126 km de *Murghab*).

Variația precipitațiilor de la vest la est, influențează semnificativ limita inferioară a ghețarilor, care este la 2800 m în partea central-vestică și la 5000 m în est, pe *Platoul Murghab*, care este măturat de vânturi puternice și foarte uscat.

Vegetația tipică este cea a pășunilor montane, inclusiv alpine, formată din: *Artemisia rhodanta*, *Festuca sulcata*, *Stipa glareosa*, *Ajania tibetica*, *Astrogalus*, *Ephedra*, *Carex*, *Kobresia*, *Thymus*. În locurile mai umede, în special în lungul râurilor și în Pamirul Vestic, alături de asociațiile ierboase, apar tufişuri de arbuști și arbori, precum: salcia (*Salix*), plopul (*Populus*), mesteacănul (*Betula*), *Berberis*, *Rosae*, *Myricaria*.

Fauna cuprinde o serie de animale rare, amenințate cu dispariția, precum: oaia lui *Marco Polo* (*Ovis ammon polii*), leopardul zăpezilor (*Uncia uncia*), linxul (*Felis lynx*), vidra (*Lutra lutra*), lupul roșu (*Cuon alpinus*), șoimul călător (*Falco peregrinus*). Ceva mai numeroase sunt: ibexul (*Capra sibirica*), ursul brun (*Ursus arctos pamirensis*), iepurele de Pamir (*Lepus tolai pamirensis*), porcul mistreț (*Sus scrofa*), marmota roșie (*Marmota caudata*), jderul de piatră (*Martes foina*), hermelina (*Mustela erminea*). Oaia lui *Marco Polo* este simbolul naturii sălbatice din Pamir, numărul estimat fiind de circa 12 mii exemplare.

Un important pas în cooperarea dintre *Tajikistan* și *Kyrgyzstan* l-a constituit înființarea *Ariei de Conservare Transfrontalieră Pamiro-Alai*, în cadrul căreia a intrat și o parte din *Parcul Național Tajik* (cea mai mare arie protejată din Asia Centrală). Aria de conservare include peisaje naturale neafectate de activitatea umană, un număr semnificativ de endemisme și animale rare, precum și obiective cu valoare istorică și culturală.

Considerații geoistorice. Din punct de vedere istoric, regiunea s-a aflat în calea multor popoare care au străbătut sau controlat Asia Centrală. Cei mai vechi stăpânitori ai acestor meleaguri au fost cimerienii și scitii, urmați de *perși*. Din secolul al V-lea î.Hr. până la invazia arabă (secolul al VII-lea) mare parte din Asia Centrală a fost sub dominația persană. *Bactra*, azi *Balkh* (orașel situat în nordul Afganistanului, destul de aproape de *Badakhshan*), a fost unul dintre cele mai faimoase orașe ale antichității, centrul civilizației persane în regiune. În această perioadă se răspândește religia zoroastriană, al cărui centru de apariție și afirmare a fost *Bactra*.

Ulterior, asupra regiunii și-au extins influența macedonenii, kushanii (care își aveau originea în actuala provincie chineză *Gansu*), hunii, mongolii, arabii, rușii și britanicii. Regiunea, cunoscută din antichitate, s-a remarcat prin producțiile sale de *lapis lazuli* și prin poziția față de rutele comerciale, care aparțineau *Drumului Mătăsii*. În perioada medievală regiunea era cunoscută de arabi și europeni sub denumirea de *Balascian*, de la exploatarea de rubine (*balas*), pomenită și de *Marco Polo*.

Competiția dintre *Anglia* și *Rusia* ("Marele Joc") pentru extinderea influenței în regiune a condus la ocuparea regiunilor *Wakhan*, *Shughnon* și *Rushon*, în 1883, de către emirul *Afghanistanului*, *Abdurahman Khan*, cu sprijinul

britanicilor. Aceștia din urmă doreau stoparea expansiunii ruse spre Oceanul Indian. În august 1895, comisia ruso-engleză de delimitare a frontierei în regiune a hotărât ca râul Panj să constituie noua linie de demarcație. Astfel, Coridorul Wakhan a devenit o importantă regiune strategică, zonă tampon între cele două puteri.

După o perioadă de apartenență la Emiratul Bukhara (1785-1920), Regiunea Gorno Badakhshan a fost încorporată, în anul 1925, R.S.S. Tadjikistan, ca entitate autonomă.

Componenta umană și economică.

Raportată la suprafață, populația este foarte redusă, aproximativ 1 milion de locuitori. Acest fapt este explicabil deoarece condițiile de existență sunt foarte vitrege. Densitatea populației este mai redusă în partea tadjică, care deține circa 60% din teritoriul regiunii și doar 20% din populație (circa 220 mii locuitori). La nivelul întregului spațiu geografic densitatea este sub 10 loc/km².

Tajicii, pamirii și kyrgyzii sunt principalii locuitori ai regiunii Badakhshan. În provincia afgană majoritatea sunt tadjici, în timp ce în regiunile deșertice ale Pamirului trăiesc nomazi kyrgyzi, de origine turcică, împărțiți în clanuri (însăși numele lor înseamnă 40 de clanuri). Tajicii sunt o populație de origine iraniană, ca și pamirii, dar diferită din punct de vedere religios și lingvistic.

Cei care dau, însă, nota distinctă acestor locuri sunt pamirii, descendenți ai iranienilor care au populat regiunea în vechime. Ei vorbesc limbi pamire și sunt de religie ismailită (sunt loiali lui *Aga Khan*, liderul religios al ismailiților). Populația wakhi, care aparține comunității pamirilor, vorbește limba cu același nume și locuiește în districtul Ishkashim și Coridorul Wakhan.

Islamismul, care este religia populației locale, a fost răspândită de negustorii arabi, care călătoreau pe Drumul Mătăsii, în secolele VII-VIII. Comparativ cu islamismul sunnit, predominant la populația din Tadjikistan și Afghanistan, majoritatea pamirilor au preferat ismailismul, care aparține ramurii shia a islamismului. Ismailismul pătrunde în secolul al XI-lea în Valea Panj, iar până în secolul al XII-lea aproape întreaga populație din Pamir adoptă această religie. Sunniții sunt majoritari în partea afgană și în districtele tadjice Darwaz și Vanj.

Limbile native ale pamirilor aparțin ramurii estice a limbilor iraniene, ca și tadjica. În văile

izolate multe limbi și dialecte, cu trăsături arhaice, au rămas intacte. Aproape fiecare vale are propria limbă sau dialect. Unele limbi pamire sunt amenințate, precum yazghulami sau ishkashimi. Vanjii, populația indigenă a Văii Vanj, sunt cei mai apropiați de tadjici, datorită faptului că au adoptat religia sunnită. Yazghulamii, locuitorii Văii Yazghulam, sunt vecinii sudici ai vanjilor. Ei au acceptat religia sunnită, însă și-au păstrat limba nativă, vorbită de câteva mii de oameni. Shugnii, locuitorii Văii Gunt și rushanii, locuitorii Văii Bartang, posedă aceeași limbă dar cu diferențe dialectale.

Limba tadjică, numită și farsi de către pamiri, servește ca limbă de comunicare între pamiri și tadjici. În partea afgană limba vorbită este dialectul persan dari, ramură a limbilor indo-iraniene, o subfamilie a limbilor indo-europene. Limba kyrgyză este o limbă turcică, parte a familiei de limbi altaice.

Multe comunități, în special cele din Pamirul Estic, sunt foarte izolate, existența lor fiind foarte grea: lipsa serviciilor sanitare, educaționale, a surselor de energie, precum și dificultăți în aprovizionarea cu produse de primă necesitate.

Cele mai importante orașe sunt *Khorog* sau *Khorugh* (28 mii loc), localizat la circa 2200 m altitudine, pe râul Gunt, la vărsarea sa în Panj, reședința regiunii tadjice, *Fayzabad* (15 mii loc.), localizat pe râul Kokcha, centru administrativ al provinciei afgane, *Murghab*, situat la 3650 m altitudine, pe valea râului omonim, *Baharak* și *Ishkashim*. Iarna unele așezări rămân izolate din cauza zăpezilor.

Regiunea Badakhshan este una dintre cele mai sărace din Asia Centrală dar și din lume, fapt explicat prin situația socio-politică din cele două țări, care au trecut prin războaie civile distrugătoare, condițiile naturale vitrege și izolarea, mai ales în timpul ierni.

Agricultura este principala activitate economică a populației din regiune. Condițiile naturale (relief, climă, soluri, apă) nu favorizează cultura plantelor. Acestea se practică, totuși, pe areale restrânse, în special pe văile mai largi din vestul regiunii. Culturile de grâu, orz, mazăre, fasole, mei, pomi fructiferi sau cele de culturi furajere, care dau recolte sărace și necesită irigații, sunt cele mai importante. În special în partea afgană, extinse sunt și culturile de mac pentru opiu, produse de tadjici și uzbeki, sursă importantă de venituri.

Mult mai importantă este creșterea animalelor, care beneficiază de pășuni pe

versanții și platourile munților. Se cresc ovine, caprine, bovine și iaci, care asigură sursa majoră de hrană pentru populație, dar și cai, măgari și cămile, folosite, în special, ca animale de povară. Păștorii locuiesc, în timpul verii, în iurte (în cazul kyrgyzilor) și aylaquri (construcții din piatră, în cazul pamirilor). Pamirii, populație sedentară, practică păstoritul transhumant, în timp ce kyrgyzii sunt nomazi.

Dintre resursele de subsol, faimă regiunii au adus, încă din antichitate, cele de *lapis lazuli*, pietre semi-prețioase de culoare albastră, care constituie principala sursă mondială. Se mai exploatează, chiar dacă cu producții reduse, sarea, aurul, argintul, rubinele sau smaraldele. Cele mai multe unități industriale, de mică capacitate, sunt cele alimentare (carne, lapte, pâine), textilele (covoare și carpete), materiale de construcție, care sunt tradiționale, precum și mici unități hidroenergetice (Khorog, Vanj și Aqsu).

Cel mai important drum al regiunii este cel care leagă orașele Khorog de Osh (din Kyrgyzstan), prin Murghab și Sary Tash. Acest drum, numit și *Drumul Pamirului*, are o lungime de 728 km și traversează o serie de pasuri înalte: Koitezak (4273 m), Ak-Baital (4655 m) și Kizyl-Art (4336 m). Acest drum, cunoscut din vechime, era una dintre principalele rute ale *Drumului Mătăsii*.

Cu sprijinul fundației *Aga Khan Development* s-au inițiat mai multe proiecte de unire a celor două maluri ale râului Panj (între Tajikistan și Afghanistan) prin construirea de poduri, precum: Tem, Darwaz (numit și Podul Prieteniei), Ishkashim, Langar. Important din punct de vedere socio-economic este și podul de la Khorog. Chiar și în aceste condiții, frontiera dintre Tajikistan și Afghanistan este bine păzită, inclusiv de către grăniceri ruși, pentru stoparea teroriștilor și traficanților de droguri. Nici granița cu China nu este mai accesibilă, mai ales datorită tendințelor separatiste ale populației musulmane (mai ales uygure) din Regiunea Autonomă Xinjiang

Uygur, din nord-vestul Chinei.

Formele de cooperare, bilaterale sau multilaterale sunt, totuși, numeroase, în special în cadrul unor organizații internaționale precum: *Organizația de Cooperare de la Shanghai* (Tajikistan, Kyrgyzstan, China, Rusia, Kazakhstan și Uzbekistan), *Organizația de Cooperare Economică* (ECO - Iran, Pakistan, Turcia, Afghanistan, Azerbaijan și statele Asiei Centrale), *Cooperarea Economică Regională Central Asiatică* (CAREC - programe finanțate de Banca de Dezvoltare Asiatică).

BIBLIOGRAFIE

Roy O. (2001), *Noua Asie Centrală sau fabricarea națiunilor*, Editura Dacia, Cluj Napoca.

x x x (2002), Project World Wildlife Fund (WWF): *Sustainable development of Pamir. Report: Potential management and use of wildlife game species inhabiting Gorno-Badakhshan Autonomous Oblast (GBAO) of the Republic of Tajikistan.*

x x x (2007), European Commission, *Project on the Establishment Pamir-Alai transboundary Conservation Area between Tajikistan and Kyrgyzstan*; by Abdusattor Saidov, Dushanbe.

x x x (1998), Aga Khan Foundation, *Assessment Mission to Badakhshan, June 1998. David Nygaard, Mahmoud Ozmanzai, Anthony Fitzherbert team report. Available from Aga Khan Foundation Geneva.*

x x x (2002), *Encyclopedia of Modern Asia*, Berkshire Publishing Group.

x x x *Wikipedia, The Free Encyclopedia*, Wikipedia Foundation Inc., USA.

x x x (2003), *Afghanistan Wakhan Mission Technical Report, Geneva, July 2003*; *United Nations Environmental Programme and Food and Agriculture Organization of the United Nations.*

x x x *UNESCO World Heritage Centre, United Nations*;

Revista GEOGRAFUL vă invită să colaborați la realizarea viitoarelor numere cu articole pentru rubricile:

- Educație prin geografie
- Dezvoltare regională și locală
- Pe meridianele și paralele Globului

Cartea geografică

Studiul geografic al disparităților teritoriale din Banatul românesc, CĂTĂLINA ANCUȚA,
Editura Mirton, Timișoara, 2008, 280 pag., text pe CD, 35 de tabele, 83 fig., 6 foto, 144 titluri

O temă științifică deosebit de interesantă, într-un spațiu cel puțin la fel de interesant, având în vedere particularitățile geografice ale provinciei Banat. Aceasta este impresia generală, la prima citire a titlului. Un proverb din bătrâni ne spune însă să nu judecăm o carte după copertă sau titlu. Nu va fi cazul însă, căci în această recenzie vom încerca să ne axăm pe fond și nu pe formă.

În opinia noastră d-na Ancuța reușește să utilizeze, în acest studiu, cu claritate, concepte precum: spațiu, teritoriu, disparități, disparități teritoriale, geografia bunăstării. Stăpânirea fermă a acestor concepte se reflectă în calitatea ridicată a produsului final, care este lucrarea în ansamblul său. Bine ancorată în concepte academice, cartea reușește să coboare de pe un pedestal „sacru” al teoreticului, coborând în „profanul” practicului, tangibilului, utilizabilului. Această combinație foarte reușită între teoretic/academic și practic, aduce în opinia autorului o valoare ridicată, care înserează mai bine geograful și geografia în societate.

Elementele „clișeu” ale unei recenzii ar începe cu structura lucrării, complexitatea acesteia, enumerarea capitolelor mai importante, noi însă vom încerca să ne axăm mai mult pe conținut. În ceea ce privește forma, remarcăm hărțile monocolor, care împiedică identificarea clară a diferențelor de dezvoltare între unitățile administrativ-teritoriale. Autoarea a atașat un CD care conține hărțile color, însă aceasta măsură e doar una de compromis. Evident ca soluția la care a recurs autoarea are în vedere efortul financiar împovăraător care l-ar fi presupus editarea cărții cu imagini color. În același registru al formei, se poate menționa „Fig. 78. Delimitarea ariilor favorizate și defavorizate”. În mijlocul ariilor defavorizate apar insule de unități administrativ-teritoriale cu

un indice al dezvoltării ridicat, autoarea izolându-le pe acestea de restul ariei defavorizate. Așa cum în cazul ariilor favorizate au fost introduse și unități administrativ-teritoriale (UAT-uri) care aveau un nivel al indicelui respectiv mai scăzut pentru a oferi compactitate arealului. Pentru consecvența, considerăm că și UAT-urile mai dezvoltate din cadrul ariilor defavorizate ar fi trebuit să fie incluse în acestea.

Lucrarea este scrisă într-un mod limpede și clar, ideile fiind ușor de urmărit, acestea fiind bine structurate și logice. Prin bibliografia folosită autoarea demonstrează o bună cunoaștere a modului în care diverși autori au utilizat conceptele de bază în studiul disparităților teritoriale. Lucrarea d-nei Ancuța a reușit să aplice o metodologie folosită frecvent după anul 1997 în România și să descopere rezultatele științifice și practice ale aplicării acesteia. O prima realizare, în opinia noastră, este folosirea unei metodologii foarte ingenios elaborate (care se bazează pe 10 indici legați de starea economiei, situația socio-demografică și standardul de viață, agregați într-un indice de dezvoltare), A doua realizare importantă este cuantificarea și individualizarea disparităților, la nivelul spațiului luat în studiu.

În concluzie, considerăm că remarcă d-nei Ancuța de la pagina 43 - „multă vreme disparitățile au fost descrise și nu măsurate” – exprimă, în cuvinte simple, o idee concentrată referitoare la transformarea pe care a cunoscut-o geografia în ultimele decenii. Sperand ca aceasta lucrare nu va trece neobservată în literatura axată pe dinamica teritorială, am recomanda autoarei publicarea acesteia într-o limbă de circulație internațională.

Drd. Andrei SCHVAB

Colegiul editorial al Revistei GEOGRAFUL vă invită să colaborați la realizarea rubricii “Cartea geografică” prin prezentarea celor mai noi și interesante contribuții științifice din domeniul geografiei.

Așteptăm din partea colegilor care editează reviste geografice prezentări ale ultimelor apariții.

Organizarea spațiului rural în bazinul Putnei, ALEXANDRA TĂTARU,
Ed. Transversal, București, 2008, 385 de pagini, 49 de tabele, 226 de figuri, 215 titluri

Lucrarea este realizată în baza unei analize detaliate, structurată în 11 capitole, ce tratează organizarea în timp și spațiu a componentelor naturale și antropice din bazinul Putnei. Ideea fundamentală pleacă de la considerentul că un teritoriu cu cât este mai bine cunoscut, cu atât pot fi mai ușor identificate disfuncționalitățile cu care se confruntă, precum și atuurile ce permit dezvoltarea ulterioară.

Studiul întreprins debutează prin abordarea unor considerente teoretice-metodologice, precum și a individualității geografice a spațiului analizat. În următoarele capitole sunt reliefate principalele caracteristici ale spațiului rural din bazinul Putnei, începând cu particularitățile cadrului natural și cu modul în care acestea au condiționat apariția și dezvoltarea așezărilor și structura spațiului agricol. Se continuă cu dinamica și structura populației, analiza detaliată a organizării rețelei de așezări, precum și a infrastructurii fizice și sociale. O atenție deosebită este acordată unor subtipuri de spații particulare, precum cel agricol, silvic și a spațiului cu valoare turistică, ale căror caracteristici sunt evidențiate în detaliu.

În ultimul capitol autoarea abordează dezvoltarea rurală durabilă și protecția mediului, reprezentând țintele principale ale organizării și amenajării teritoriului, în general. În cuprinsul

acestuia este realizată diagnoza spațiului rural prin intermediul analizei SWOT, ce permite evidențierea principalelor direcții de acțiune ce ar putea sta la baza dezvoltării rurale.

În cadrul metodologiei folosite se remarcă accentul deosebit pus pe informațiile relevante de documentele istorice, ceea ce a permis reconstrucția evoluției spațiului rural. De remarcat tenacitatea autoarei în cercetarea materialelor regăsite în arhivele istorice, analiza obiectivă a datelor statistice și corelațiile realizate între diverși factori, care și-au pus amprenta asupra organizării spațiului. Evaluarea percepției populației asupra calității vieții s-a axat pe realizarea și aplicarea unui număr apreciabil de chestionare.

Modul de exprimare este concis și obiectiv, demonstrând capacitatea de sinteză a autoarei, iar ilustrația cartografică și fotografică este complexă, facilitând vizualizarea și înțelegerea explicită a unor idei expuse în cadrul lucrării.

Studiul întreprins se remarcă prin valoarea practic-aplicativă, putându-se constitui într-o bază de pornire pentru autoritățile locale, în procesul de organizare și amenajare a teritoriului și pentru o integrare deplină în politicile europene de coeziune teritorială.

Dr. Ilinca-Valentina STOICA

Metode și tehnici de evaluare a calității mediului în aria metropolitană a municipiului București, IOAN-CRISTIAN IOJĂ, Editura Universității din București (2008), 232 pagini, ISBN 978-973-737-485-1.

Aria metropolitană a municipiului București, a cărei delimitare a avut la bază proiectele de dezvoltare a capitalei și relațiile funcționale existente sau potențiale, se confruntă cu o tranziție dificilă spre o metropolă ideală pe termen scurt și mediu. Autorul identifică, în primul rând, complicațiile cauzate de condițiile dezvoltării actuale care implică cantități crescute de deșeuri în comparație cu gradul de recuperare redus, integrarea încă nesemnificativă a problemelor de mediu în strategiile de amenajare sau slaba preocupare pentru diminuarea presiunii prin consum și transfer de disfuncționalități.

Calitatea mediului din aria metropolitană a Bucureștiului este influențată de o serie de factori favorabili și restrictivi. Dacă litologia, debitele importante ale aluviunilor în perioadele cu scurgere

maximă, riscurile seismice, anumiți parametri climatici și hidrologici se manifestă ca elemente restrictive în diferitele amenajări destinate ameliorării calității mediului, prezența rocilor de construcție sau a depozitelor de hidrocarburi, relieful, solurile și vegetația contribuie favorabil la conservarea mediului.

Sursele de degradare a mediului sunt diverse și provin în principal de la activitățile industriale și agricole desfășurate în București și așezările din interiorul ariei metropolitane delimitate. La acestea, se adaugă și sursele mobile, respectiv mijloacele de transport, alături de cele menajere, dacă avem în vedere faptul că spațiile rezidențiale reprezintă surse importante de degradare a mediului.

Autorul analizează în amănunt metodele, mijloacele și tehnicile de evaluare a calității mediului,

o serie de indicatori sectoriali și de calitate fiind calculați. Aceștia au fost însoțiți de cercetări prin sondaj, anchete statistice, metode econometrice și imagini satelitare și aerofotograme. Modelele de analiză a calității mediului iau în calcul informații sociale, economice, politice sau de mediu, două tipuri de scenarii fiind identificate: a) scenariul pesimist corespunde unei poluări continue și tot mai intense și, în final, dificultăți în funcționarea ariei metropolitane bucureștene; b) scenariul optimist ia în considerație problemele de mediu la nivelul acțiunilor și măsurilor operaționale.

Rolul proiectelor de dezvoltare asupra stării calității mediului la nivel metropolitan bucureștean este evident cu precădere în cazul centurii verde-galbenă a capitalei, al extinderii și

modernizării rețelelor de alimentare cu apă și canalizare și al dezvoltării infrastructurilor de transport.

Acest studiu original realizat, o carte de referință pentru specialiști din diferite domenii și alte persoane interesate, evidențiază necesitatea îmbunătățirii accesului la resursele de apă de calitate, în condițiile în care industria și suprafețele agricole irigate se îndreaptă către această direcție, dar și a rezolvării unor fenomene precum presiunea asupra spațiului și resurselor, clarificarea statutului juridic al terenurilor sau menținerea suprafețelor verzi în intravilane.

Lector dr. Andreea Loreta CEPOIU

Relațiile urban-rural în Moldova în perioada contemporană, MARINELA ISTRATE,
Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, (2008), 351 p., 127 fig., 30 tab.,
ISBN 978-973-703-283-6.

„Relațiile urban-rural în Moldova în perioada contemporană” este o lucrare care, în literatura geografică de specialitate, tratează probleme clasice de geografie urbană, însă aceasta se remarcă prin originalitatea și maniera modernă prin care acestea sunt analizate. În cele șapte capitole, desfășurate în peste 300 de pagini, autoarea prezintă anumite aspecte teoretice, realizează un istoric al cercetărilor geografice, precum și o analiză asupra așezărilor din Moldova, din perspectivă socio-economică.

Într-unul din capitole se aplică anumite modele teoretice pentru delimitarea ariilor de influență urbană și se evidențiază rolul distanțelor și al restrictivității cadrului fizico-geografic în conturarea rețelei de așezări urbane din Moldova. De asemenea, în urma cercetărilor efectuate se remarcă o diferențiere clară în dezvoltarea așezărilor situate în partea de vest a provinciei, acestea din urmă fiind mai dezvoltate și cu un grad de urbanizare mai ridicată, comparativ cu cele situate pe latura estică, mai puțin dezvoltate și mult mai rurale, cu excepția județului Iași, unde capitala provinciei imprimă un anumit rol în dezvoltare.

În continuare, sunt tratate amănunțit relațiile demografice între orașele și așezările rurale din Moldova, în care accentul deosebit se pune pe mobilitatea teritorială a populației. În cadrul acesteia au fost analizate atât migrația definitivă, cât și cea temporară, dar mai ales navetismul. Pe de altă parte au fost

analizate și mobilitatea socio-profesională, cu accent deosebit pe mobilitatea profesională, instrucțională, statutul social și mutațiile din structura socială și de clasă. Alte tipuri de relații analizate au fost cele economice, printre care structura profesională a populației urbane și rurale, consumul agro-alimentar urban, agricultura spațiului rural, polarizarea industrială, polarizarea comercială, precum și puterea de atracție exercitată de instituțiile și serviciile financiare, bancare sau de altă natură. Tot în cadrul tipurilor de relații au fost detaliate și relațiile administrative, școlare, culturale și sanitare dintre orașe și mediul rural, prin prisma dependenței pe care orașele le determină.

Un capitol important este dedicat delimitării zonelor de influență ale orașelor din Moldova, precum și analizei detaliate ale acestora, de la dimensiunile și formele lor, până la studiul de detaliu al componentei demografice din cadrul acestora. Tot în cadrul acestui capitol, se realizează și o ierarhie a centrelor polarizatoare din Moldova, propunându-se 6 categorii de centre, de la rangul I, cu puterea polarizatoare cea mai mare și până la rangul VI, unde gradul de polarizare este nul. De asemenea, foarte utilă este și clasificarea așezărilor rurale din Moldova în funcție de apartenența la un anumit centru urban.

Ultimul capitol al lucrării, intitulat *Percepția spațiului urban și conștientizarea*

apartenenței la un oraș, prezintă anumite aspecte privind imaginea urbană și sentimentul de apartenență la un oraș și are la bază o anchetă amănunțită de teren, metoda utilizată fiind cea a chestionarelor aplicate pe eșantioane de populație.

Lucrarea în ansamblu, se dovedește a fi foarte utilă celor care sunt interesați de studiul fenomenelor și relațiilor de zi cu zi între spațiile rurale și centrele polarizatoare dintr-o anumită

entitate geografică, în cazul de față Provincia Moldova, precum și celor care doresc să realizeze anumite studii geografice, începând de la lucrări de grad, continuând cu cele de licență și terminând cu cele de doctorat, asupra zonelor de influență urbană, ca un spațiu suport al centrului polarizator, cu o complexitate de relații de natură diferită.

Dr. Radu-Daniel PINTILII

Globalizare culturală și cultură globală. Global și local în geografia culturală,
RADU SĂGEATĂ, Edit. Universitară, București, 256 pag, 32 fig., anexă.

Geografia culturală continuă să rămână, din păcate, una dintre ramurile geografice cel mai puțin studiate în România. Mai grav este că unii geografi, chiar dintre cei tineri, care ar trebui să sprijine lărgirea obiectului de studiu a științei pe care o slujesc, prin abordarea unor subiecte de actualitate, a impactului geografic pe care acestea îl generează, mențin o viziune obtuză, învechită, prin limitarea demersului geografic la studii descriptive, unidirecționate.

În acest context, lucrarea de față se constituie într-un studiu îndrăzneț care își propune să spargă barierele impuse de prejudecăți, contribuind la lărgirea orizontului geografic în interfranța acestuia cu geopolitica și sociologia printr-o abordare complexă, multidisciplinară a unuia dintre fenomenele cheie ale postmodernității: *globalizarea*. Relațiile complexe, adesea antagonice, ce se stabilesc între nivelele locale și cel global, inserția elementelor culturii globale de consum la nivelul unor comunități autarhice se numără printre principalele surse de tensiuni și conflicte ale lumii începutului de mileniu III. Pornind de la această logică, lucrarea este concepută pe două paliere distincte, ce evidențiază două procese aparent opuse, dar care se intercondiționează și se completează reciproc: *globalizarea localului și localizarea globalului*.

După precizarea cadrului teoretico-metodologic, ce face obiectul primelor capitole ale lucrării (conceptul de globalizare și fenomenul de globalizare) este evidențiată complexitatea și interacțiunile fenomenului pe care îl presupune globalizarea culturală, componentele, limitele și conexiunile acestuia,

relațiile dintre globalizarea culturală și cultura globală, conexiunile acestora cu etnicul, politicul și religia. Evidențierea impactului fluxurilor globalizante asupra sistemelor de așezări umane, a celor urbane în particular, constituie obiectul unui capitol distinct, ce abordează acest subiect în complexitatea sa: globalizare politică, economică, culturală, fiind evidențiate în final limitele procesului de globalizare asupra sistemelor de așezări umane.

Aparent în antiteză, secțiunea consacrată localizării globalului are în centrul atenției nivelul regional. Regiunile sunt privite pe de o parte în relația cu organizarea teritoriilor naționale, iar pe de altă parte în relațiile cu sistemele regionale vecine (cooperare transfrontalieră pe faza zonelor transfrontaliere și a euroregiunilor de cooperare transfrontalieră).

Studiu unor spații geoculturale reprezintă o altă secțiune distinctă a lucrării. Autorul prezintă în acest sens două studii de caz: spațiul islamic, ca spațiu cultural produs de unitatea confesională și spațiul ex-comunist, ca spațiu cultural produs de o unitate ideologică.

Prăbușirea comunismului și a ordinii politice bipolare după 1989 a deschis calea generalizării fluxurilor globalizante și în pătrunderii sistemului economic occidental și în estul Europei și nordul Asiei. Clivajele ideologice tind să fie înlocuite de clivaje economice și culturale. Falia geopolitică dintre Est și Vest este înlocuită de o falie geoeconomică și geoculturală între Nord și Sud. Prin urmare, apare justificată evidențierea *riscurilor globalizării*, ce fac obiectul secțiunii a III-a a lucrării recenzate.

Conflictele internaționale și cauzele acestora (identitare, economice, geostrategice, ideologice, geoculturale etc), fragilitatea resurselor de hrană tind să se constituie în principalele surse de insecuritate mondială ale începutului de mileniu III, toate acestea favorizând recrudescența terorismului mondial (studiat în secțiunea 8.3.). Sunt efectele contradictorii, perverse ale globalizării, fenomen ale cărui componente pot fi cu greu disociate și de la care România nu poate fi exclusă.

De aceea, ultima secțiune a lucrării este consacrată României (România în procesul globalizării). După o analiză generală asupra inserției fluxurilor globalizante la nivelul sistemului urban românesc, autorul face un zoom asupra Capitalei, care se detașează prin mărime și importanță în cadrul orașelor românești înscriindu-se printre marile metropole regionale și europene. Sunt

evidențiate multiplele fațete ale inserției fluxurilor globalizante la nivelul sistemului intraurban și al peisajului construit, prin creșterea gradului de eterogenitate etnică și apariția unor servicii supra-specializate, din domeniul financiar-bancar, comercial, cultural și chiar... culinar.

Toate acestea demonstrează caracterul profund geografic al lucrării analizate, fiind un studiu original atât ca metodologie cât și sub aspectul concluziilor teoretice și practice la care se ajunge. Numeroasele studii de caz prezentate de-a lungul succesiunii cadrului teoretic îi aduc un incontestabil plus de valoare. Literatura geografică se îmbogățește astfel cu un nou studiu care poate fi luat ca model de analiză.

Dr. Bianca DUMITRESCU

Din lumea geografilor...

A IV-a ediție a Conferinței Internaționale "Rural Space and Local Development" Bistrița, 22-25 iulie 2010

Animați de dorința sinceră de a pune în lumină factorii și elementele care stau la baza dezvoltării rurale, organizăm cea de a 4-a ediție a Conferinței Internaționale "Spațiul rural și dezvoltarea locală", cu tema "Regenerarea spațiului rural". Într-o lume aflată în fața globalizării, procesul de dezvoltare omite adesea energiile potențiale ale teritoriului și a comunităților locale, care pot constitui suportul real al susținerii evoluției rurale spre progres și bunăstare.

Înclinând să nu fim adepții unei urbanizări rapide și sălbatice ci, mai degrabă, a modernizării spațiului rural după tipare de convergență optime și armonioase cu cadrul natural, ca suport principal al susținerii unei dezvoltări durabile, conferința organizată de noi își propune să deschidă larg porțile unor dezbateri punctuale interdisciplinare. Între abordările de natură științifică a spațiului rural, se regăsesc deopotrivă aspecte de ordin demografic, economic, infrastructural și de habitat, ecologic, administrativ, politic și turistic.

Vă invităm astfel, cu aceeași generozitate și spirit colegial, pe care sperăm

că le-am demonstrat în cadrul edițiilor anterioare, din anii 1998, 2002 și 2006, să contribuiți cu toată priceperea Dumneavoastră la statuarea unui nou demers în cunoașterea științifică a spațiului rural și, implicit, la evidențierea aspectelor esențiale ale dezvoltării locale. În acest sens, conferința din acest an își focalizează aria tematică în jurul a 12 secțiuni, particularizate pe problemele majore ale ruralului din România, din care se pot desprinde soluții practice, cu posibilități de implementare eficiente și oportune.

Conferința noastră și-a ales cadrul de manifestare municipiul Bistrița. Colegii noștri și instituțiile administrației publice locale sunt hotărâte să susțină desfășurarea conferinței la standarde infrastructurale și ambientale optime. Cea de a 4-a ediție a Conferinței Internaționale "Spațiul rural și dezvoltarea locală" este dedicată celui de-al 32-lea Congres al Uniunii Internaționale de Geografie (UIG), care va avea loc în anul 2012 la Köln, Germania.

Vă urăm, încă de acum, un sincer și amical bun venit la conferința noastră!

Prof. univ. dr. Vasile SURD

*Din lumea geografilor...***Manifestări organizate de Societatea de Geografie din România în anul 2010**

- Simpozionul național "Locul și rolul geografiei în educația școlară preuniversitară - Brad, 26-27 martie.
- Conferința anuală a Societății de Geografie din România, Drobeta Turnu Severin, 4-5 iunie.
- Simpozion / workshop "Dezechilibre regionale pe teritoriul României", Miercurea Ciuc, 2-3 octombrie.

"GEOTRENDS 2010 - International Scientific Conference on Geotourism and Geoheritage", 24-26 iunie 2010, Novi Sad, Serbia.

Această manifestare științifică este organizată de Facultatea de Științe din Novi Sad, Serbia.

Pentru informații detaliate accesați adresa <http://www.dgt.uns.ac.rs/geotrends>.

Al XXIII-lea Colocviu al Asociației Internaționale de Climatologie, Rennes, 1-4 septembrie 2010

Tema acestei prestigioase manifestări științifice este dedicată riscurilor și schimbărilor climatice. Informații se pot obține la adresa Aic2010rennes@gmail.com.

Conferința "The 5th WSEAS International Conference on Economy and Management Transformation (EMT '10), Timișoara, 24-26 octombrie, 2010

În cadrul acestei conferințe, se va desfășura o sesiune specială dedicată problemelor de turism. Manifestarea este organizată sub auspiciile Universității de Vest din Timișoara. Pentru informații accesați adresa <http://www.wseas.us/conferences/2010/timisoara/emt>.

Cartea geografică în imagini

- Toate articolele propuse spre publicare vor fi redactate în format electronic (A4, Word 97-2003 sau Word 2007, Arial, font 12, la un rând, cu caractere românești, fără a depăși 6-7 pag., inclusiv ilustrația - hărți, grafice, tabele, fotografii color).
- Pot publica articole membrii sau simpatizanții APGR.
- Invităm toți geografilor din țară să transmită scurte informații privind modificări ale componentelor naturale și a celor antropice din orizontul local. Informațiile vor fi redactate de către Colegiul Editorial, bineînțeles cu respectarea dreptului de autor.
- Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine în totalitate autorilor.
- Pentru corespondență vă rugăm să folosiți adresa de e-mail a Secretarului general de redacție: cristian2851@yahoo.com